

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ

Факультет управління та бізнес-дизайну
Кафедра управління та смарт-інновацій

ВИПУСКНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему

Управління лізинговими операціями

Виконав: студент групи БЗМН-19
Спеціальність 073 «Менеджмент»
Освітньої програми: Менеджмент
Владислав ГОРІШНЯК
Керівник: к.е.н., доцент
Наталія БУГАС

Київ 2023

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
ДИЗАЙНУ**

Факультет управління та бізнес-дизайну

Кафедра управління та смарт-інновацій

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Освітня програма Менеджмент

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри УСІ

проф. Алла КАСИЧ

«10» червня 2023 року

ЗАВДАННЯ

НА ВИПУСКНУ БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Горішняк Владиславу Володимировичу

1. Тема дипломної бакалаврської роботи Управління лізинговими операціями
Науковий керівник роботи к.е.н., доцент Бугас Наталія Валеріївна
затверджені наказом закладу вищої освіти від 08.11. 2022року №224уч.
2. Строк подання студентом роботи «01» червня 2023р.
3. Вихідні дані до дипломної бакалаврської роботи Законодавчо-нормативні акти України, статистичні щорічники, підручники, монографії, фахові наукові видання, словники, дані статистичної та бухгалтерської звітності, комплекс економічних показників.
4. Зміст дипломної бакалаврської роботи Розділ 1.

5. Консультанти розділів випускної бакалаврської роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Бугас Н.В., доцент	виконано	виконано
Розділ 1	Бугас Н.В., доцент	виконано	виконано
Розділ 2	Бугас Н.В., доцент	виконано	виконано
Розділ 3	Бугас Н.В., доцент	виконано	виконано
Висновки	Бугас Н.В., доцент	виконано	виконано

6. Дата видачі завдання «08.11. 2022р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів випускної роботи	Терміни виконання етапів	Примітка про виконання
1	Вступ	01.03-20.03.2023	виконано
2	Розділ 1.	21.03-15.04.2023	виконано
3	Розділ 2.	16.04-31.04.2023	виконано
4	Розділ 3.	02.05-26.05.2023	виконано
5	Висновки	02.05-26.05.2023	виконано
6	Оформлення дипломної бакалаврської роботи	27.05-30.05.2023	виконано
7	Здача дипломної бакалаврської роботи на кафедру для рецензування (за 10 днів до захисту)	до 01.06.2023	виконано
8	Перевірка кваліфікаційної роботи на наявність текстових співпадінь та помилок (за 10 днів до захисту)	до 01.06.2023	виконано
9	Подання дипломної бакалаврської роботи на затвердження завідувачу кафедри (за 7 днів до захисту)	до 05.06.2023	виконано

Студент

_____ (підпис)

Владислав ГОРІШНЯК

_____ (ініціали та прізвище)

Науковий керівник
роботи

_____ (підпис)

Наталія БУГАС

_____ (ініціали та прізвище)

Гарант освітньої
програми

_____ (підпис)

Тетяна ЦАЛКО

_____ (ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Горішняк В.В. Управління лізинговими операціями – Рукопис.

Бакалаврська робота за спеціальністю 073 – «Менеджмент». – Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, 2023 рік.

Випускню бакалаврську роботу присвячено дослідженню теоретичних положень та обґрунтуванню практичних рекомендацій управління лізинговими операціями на українських підприємствах. На підставі дослідження діяльності ТОВ «Вітрайт» обґрунтовано особливості управління лізинговими операціями, проведено комплексну діагностику діяльності підприємств, запропоновано напрями підвищення ефективності управління лізинговими операціями.

Обґрунтовано доцільність застосування ТОВ «Вітрайт» інноваційної методики розрахунку лізингових платежів та запропоновано математичну модель, що дозволяє вирішувати завдання узгодження економічних інтересів суб'єктів лізингових відносин, що зрештою допоможе віднайти найоптимальніший баланс в механізмі управління та забезпечити ефективне проведення лізингових операцій на підприємстві.

Ключові слова: лізинг, форми лізингу, лізингові операції, основні засоби, інвестування, лізингові платежі.

SUMMARY

Horishniak V. Management of leasing operations- Manuscript.

Master's thesis on specialty 073 – «Management». - Kyiv National University of Technology and Design, Kyiv, 2023.

The master's thesis is devoted to the study of theoretical provisions and substantiation of practical recommendations for the management of leasing operations at Ukrainian enterprises. On the basis of the study of the activity of «Vitrayt» LLC, the peculiarities of the management of leasing operations were substantiated, a comprehensive diagnosis of the enterprises' activity was carried out, directions for improving the efficiency of the management of leasing operations were proposed.

The expediency of using the innovative method of calculating leasing payments by Vitright LLC is substantiated, and a mathematical model is proposed that allows solving the task of coordinating the economic interests of the subjects of leasing relations, which will ultimately help to find the most optimal balance in the management mechanism and ensure the effective conduct of leasing operations at the enterprise.

Keywords: leasing, forms of leasing, leasing operations, fixed assets, investment, leasing payments.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЛІЗИНГОВИМИ ОПЕРАЦІЯМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	8
1.1. Економічна сутність лізингу, його роль та види.....	8
1.2. Процес управління лізинговими операціями.....	20
РОЗДІЛ 2. КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ВІТРАЙТ»... ..	27
2.1. Загальна характеристика діяльності ТОВ «Вітрайт»	27
2.2. Аналіз фінансового стану підприємства.....	30
2.3. Техніко-економічний аналіз результатів господарської діяльності підприємства.....	41
2.4. Оцінка ефективності лізингових операцій ТОВ «Вітрайт».....	46
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБЛЕННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ЛІЗИНГОВИМИ ОПЕРАЦІЯМИ	51
3.1. Методологічні підходи підвищення ефективності управління лізинговими операціями.....	51
3.2. Напрями удосконалення управління лізинговими операціями на підприємстві ТОВ «Вітрайт».....	57
ВИСНОВКИ	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74
ДОДАТКИ.....	79

ВСТУП

На сьогоднішній день у діяльності будь-якого підприємства ключову роль відіграють його основні засоби, які є основою процесу виробництва та нормального функціонування організації. Вони сприяють розвитку підприємства, значно впливаючи на його прибутковість, рентабельність і конкурентоспроможність. Крім того основні виробничі засоби відіграють величезну роль в процесі виробництва продукції, оскільки у своїй сукупності утворюють виробничо-технічну базу і визначають виробничу потужність підприємства.

У сучасних умовах господарювання одним із пріоритетних завдань вітчизняних підприємств, у зв'язку зі значним фізичним та моральним зносом основних засобів, є залучення інвестицій для їх оновлення та модернізації. Водночас, недостатня кількість фінансових коштів, що залучаються за традиційними джерелами інвестицій, зумовлює необхідність впровадження нових форм фінансування, що дозволяють залучити довгострокові інвестиції. Як один з інструментів, які сприяють інтенсифікації інвестиційного процесу, виступає лізинг, який у світовій практиці отримав широке застосування та поєднує всі складові інвестиційних, кредитних та зовнішньоторговельних операцій.

Для подальшого розвитку ринкової економіки країни необхідний приплив фінансування як у галузі виробництва, так і в сектора інвестування для фінансового забезпечення розвитку підприємств країни. Для України в даний час лізинг також є потенційно сприятливим інструментом для розвитку ринкової економіки, збільшення обсягів продукції та різноманітності видів виробництв. Лізинг дозволяє ефективно використовувати наявні фінансові кошти, отримувати з них зиск, і одночасно приносити користь розвитку економіці країни.

Питання створення та розвитку ринку лізингових операцій в Україні є

надзвичайно важливим. Українські підприємства, безумовно, гостро потребують доступних внутрішніх інвестиційних ресурсів, саме тому проблеми підвищення ефективності лізингового кредитування в Україні, адаптації світового досвіду розвитку лізингу до вітчизняних реалій та ефективного управління лізинговими операціями є актуальними у вирішенні для вітчизняних суб'єктів господарювання.

На даний час існує багато наукових досліджень, думок, теоретичних аспектів щодо застосування та управління лізинговими операціями на підприємствах, які відображені в працях таких вітчизняних та зарубіжних науковців як: О.В. Манойленко, В.І. Міщенко, О.О. Непочатенко, О. Зайцев, К. Шпітлер, О. Галахова, Б. Мейджер, Х. Парашенко, Н.С. Рязанова, Н.Г. Слав'янська, Я. Б. Усенко, В. Артиш, Л. Пол, Л. Мігліорато, Г.О. Холодний, Н.М. Внукова, В.М. Кочеткова та інші.

Враховуючи значну кількість досліджень даної тематики, в українській науковій літературі залишаються малодослідженими питання використання лізингу як активного інструменту кредитно-інвестиційної діяльності підприємств, зокрема, підприємств реального сектору економіки, що й зумовлює актуальність та необхідність проведення подальших досліджень.

Метою кваліфікаційної роботи є удосконалення управління лізинговими операціями на підприємстві.

Об'єктом дослідження є господарська діяльність ТОВ «Вітрайт»

Предметом дослідження є особливості управління лізинговими операціями ТОВ «Вітрайт»

Реалізація поставленої мети передбачає постановку та розв'язання наступних завдань:

дослідити економічну сутність лізингу, його роль та види;

розглянути процес управління лізинговими операціями;

навести загальну характеристику діяльності ТОВ «Вітрайт»;

проаналізувати фінансовий стан підприємства;

провести техніко-економічний аналіз результатів господарської діяльності

підприємства;

оцінити ефективність лізингових операцій ТОВ «Вітрайт»;

розглянути методологічні підходи підвищення ефективності управління лізинговими операціями;

визначити напрями удосконалення управління лізинговими операціями на підприємстві ТОВ «Вітрайт».

Методична і теоретична основа даного дослідження базуються на працях вітчизняних і закордонних учених по досліджуваній проблемі, а також застосуванні загальнонаукових та спеціально-наукових методів дослідження цілісної картини розвитку та можливих тенденцій управління лізинговими операціями на підприємствах. У роботі знайшли застосування сучасні методи наукового дослідження: діалектичний, функціональний, системно-структурний, моделювальний, логіко-семантичний та догматичний методи.

Інформаційну базу дослідження становлять фінансова та статистична звітність підприємства, законодавчо-нормативні акти, наукові періодичні видання, монографії, матеріали науково-практичних конференцій, розробки науково-дослідних установ та окремих учених, Інтернет-ресурси, дані Державної служби статистики України.

З метою вдосконалення управління лізинговими операціями підприємства обґрунтовано доцільність застосування інноваційної методики розрахунку лізингових платежів, обґрунтовано організаційно-економічний механізм реалізації лізингових операцій, запропоновано модель узгодження економічних інтересів суб'єктів лізингових відносин та встановлення оптимального балансу в механізмі управління лізинговою діяльністю на підприємстві.

Структура роботи обумовлена її метою, завданнями та предметом дослідження. Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, якими охоплюються вісім підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг дипломної роботи становить 80 сторінок, включаючи 18 рисунків, 16 таблиць, 3 додатки. Список використаних джерел налічує 55 найменувань на п'яти сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЛІЗИНГОВИМИ ОПЕРАЦІЯМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Економічна сутність лізингу, його роль та види

Перетворення під впливом науково-технічного прогресу сфери виробництва та обігу, глибокі зміни економічних умов господарювання, що відбуваються під час світових економічних криз, викликають необхідність розширення використання нових та нетрадиційних для господарства нашої країни методів оновлення матеріально-технічної бази та модифікації основних засобів суб'єктів різних форм власності. Основою для вирішення перерахованих вище та інших соціально-економічних проблем України в умовах обмежених інвестиційних ресурсів може стати лізинг.

Поняття лізингу як фінансового інструменту інвестування у виробництво з'явилося в 60-х рр.. ХХ століття, хоча сам лізинг як послуга формувався століттями і починався зі звичайної оренди ще в стародавніх державах Близького Сходу[1]. Лізинг відіграє істотну роль у зростанні обсягів виробництва товарів і послуг, збільшенні інвестицій і відповідно - забезпеченні сталого розвитку економіки країни. В умовах високого рівня зношеності основних засобів за допомогою лізингу можна запуснути в Україні процес масштабної модернізації економіки. У світовій практиці саме лізинг є одним з найважливіших джерел фінансування оновлення та розширення основних засобів підприємств.

Сутність лізингу як унікального економічного та правового явища представляє безперечний дослідницький інтерес. Лізинг – похідне від англійського терміна lease, що означає брати і надавати майно в оренду[1]. Законодавства низки країн дають визначення цього поняття, і навіть його видів і форм, але при цьому зміст однойменних термінів часто не збігається, угоди ж, які характеризуються подібністю ознак, іноді називаються неоднаково. Спроби

сформулювати дефініцію лізингу робляться законодавцями, теоретиками права, та економістами різних країн світу. Складність відносин, що виникають при лізингу, обумовлює існування кількох позицій щодо його поняття та сутності. Не можна погодитись з думкою, навіть у найбільш загальній формі, яка визначає лізинг як продаж машин та обладнання з розстрочкою платежу. Було б неправильним ототожнювати лізинг і з орендою.

В українських нормативних та наукових джерелах лізинг характеризують, як правило, у двох аспектах – правовому та економічному. Варто зазначити, що на сьогоднішній день більшість визначень лізингу є обмеженими і не враховують всіх форм прояву цього кредитного інструмента. Багато економістів і досі намагаються дати найбільш точне трактування лізингу. Різні підходи щодо визначення поняття лізинг наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Різні підходи авторів щодо визначення поняття лізинг

Автор	Визначення
Закон України «Про лізинг» [2]	підприємницька діяльність, яка спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів і полягає в наданні лізингодавцем у виключне користування на визначений строк лізингоодержувачу майна, що є власністю лізингодавця або набувається ним у власність за дорученням і погодженням з лізингоодержувачем у відповідного продавця майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів.
Лісовська Н.В. [3]	складна торговельно-фінансово-посередницька операція, одна з форм оренди машин і обладнання, один з способів фінансування інвестицій і активізації збуту, що будується на збереженні права власності на товари за орендодавцем
Ігнатюк Ю. О. [4]	довгострокова оренда через посередника
Разумова Г. В. [5]	угода між власником майна і орендаром з приводу передачі майна у користування на визначений термін за встановленою рентою, що сплачується щорічно, щоквартально або щомісячно
Бондаренко В.М. [6]	комплекс майнових відносин, що виникають у зв'язку з передачею майна у тимчасове користування
Галецька, Т.І. [7]	комплексом майнових відносин, що оснований на кредитно-інвестиційній операції і складаються з купівлі майна і подальшої передачі його у довгострокову оренду.

Таким чином узагальнюючи різні підходи, можна визначити лізинг, як комплекс економіко-правових відносин, що складаються у заснованій на кредиті інвестиційній операції. Дані відносини полягають у придбанні у власність

лізингодавцем майна та подальшій передачі його лізингоодержувачу у тимчасове володіння та користування на визначений термін за певну плату з метою використання не для особистих, сімейних чи домашніх потреб лізингоодержувача, а для підприємницьких цілей.

Лізинг є важливим фінансовим інструментом у ринковій економіці. Через лізингові операції створюються умови розширення і оновлення основних виробничих засобів, необхідні для реалізації діяльності суб'єктів господарювання. Лізинг позитивно впливає на зниження витрат підприємств, що пов'язані з моральним старінням засобів виробництва. Як інструмент фінансування лізинг набагато краще впливає на економічні процеси, ніж кредитування, оскільки лізинговий механізм забезпечує інвестування у реальний сектор економіки та має значний антиінфляційний ефект[8].

Предметом лізингу можуть бути будь-які речі, які використовуються для підприємницької діяльності, крім земельних ділянок та інших природних об'єктів. Тобто види обладнання (майна), які при експлуатації утворюють основні засоби виробництва. Об'єктом лізингу може бути рухоме (машини, обладнання, транспортні засоби тощо) та нерухоме майно (будівлі, об'єкти, споруди, передавальні пристрої, підприємства та цехи тощо). Найбільш популярними об'єктами лізингу є сільгосптехніка, будівельна та дорожня техніка, автотранспортні засоби та авіаційна техніка, телекомунікаційне обладнання, значна частка спеціального обладнання для гірничодобувної, нафтової та газової промисловості.

При цьому варто додати, що об'єктом лізингу може бути як нове обладнання, так і вживане, тобто продукція, що звертаються на вторинному ринку засобів виробництва. Якщо об'єктом лізингу є нерухомі кошти, у договорі лізингу передбачається передача лізингоодержувачу права на земельну ділянку, яка зайнята цією нерухомістю і необхідна для її використання.

Умовно суб'єктів лізингових правовідносин можна поділити на обов'язкові та необов'язкові. Необов'язкові суб'єкти є безпосередніми учасниками лізингових операцій, але надають учасникам ринку посередницькі, інформаційні

та консалтингові послуги. Безпосередньо в лізинговій угоді беруть участь лізингодавець, лізингоодержувач та продавець.

У лізингу присутні економічні відносини оренди, кредитні відносини та відносини купівлі-продажу між суб'єктами лізингу. В процесі їх взаємодії виникають майнові відносини, що складаються наступним чином: одна сторона (потенційний лізингоодержувач), не маючи достатніх фінансових коштів для придбання майна у власність або відчуваючи необхідність лише у тимчасовому його використанні, звертається до другої сторони (потенційному лізингодавцю) з проханням придбати необхідне майно у третьої сторони (продавця) та надати це майно лізингоодержувачу у тимчасове володіння та користування. Таким чином, процес складається з наступних етапів:

лізингоодержувач звертається до лізингодавця з проханням про участь у правочині;

лізингодавець набуває у власність вказане лізингоодержувачем майно у виробника або іншого продавця;

лізингодавець, будучи вже власником майна, забезпечує його надання лізингоодержувачу у тимчасове володіння та користування відповідно до умов укладеної між ними угоди.

Отже, у цьому випадку йдеться про систему майнових відносин, що виникають у зв'язку з придбанням лізингодавцем у власність зазначеного лізингоодержувачем майна у певного продавця та подальшим наданням цього майна у тимчасове володіння та користування за певну плату. У разі реалізації дорогого проекту кількість учасників угоди збільшується. Це зазвичай відбувається за рахунок залучення лізингодавцем до угоди нових джерел фінансових коштів (банків, страхових компаній, інвестиційних фондів тощо).

Лізинг за своєю економічною сутністю поєднує у собі елементи оренди та кредитування. Дослідження особливостей та відмінностей цих, безсумнівно близьких з економічного погляду, понять дозволяють краще усвідомити сутність досліджуваних відносин, глибше осягнути природу лізингу як економічної категорії.

З орендою лізинг ріднить факт передачі клієнту користування реального майна, за використання якого лізингоодержувач виплачує лізингові платежі[9]. Саме тому лізинг також називається фінансовою орендою. Відмінністю фінансової оренди від звичайної є наявність в лізинговій угоді трьох суб'єктів. У звичайній оренді беруть участь лише два суб'єкти: орендодавець і орендар.

З кредитуванням лізинг також має багато спільного. Лізингова компанія аналогічно кредитуючому банку інвестує кошти на придбання конкретного майна за заявкою лізингоодержувача і повернути вкладені в угоду кошти – одне з основних завдань лізингодавця. Надаючи на певний період елементи основного капіталу, власник у встановлений час отримує їх назад, при цьому за послугу він отримує комісійну винагороду, цим забезпечується реалізація принципів терміновості, поворотності і платності.

Отже, за змістом лізинг загалом відповідає кредитним відносинам і зберігає сутність кредитної угоди. Це свідчення того, що стрижнем будь-якої лізингової угоди є кредитна операція. Лізингодавець надає лізингоодержувачу свого роду фінансову послугу: набуває майно у власність за повну вартість та за рахунок лізингових платежів у кінцевому рахунку відшкодовує цю вартість. Облік зазначених принципів дає деяким авторам підставу кваліфікувати лізинг як товарний кредит до основних фондів чи кредит лізингоодержувачам у товарній формі[10]. Тому в економічному сенсі лізинг розглядається як кредит, що надається лізингодавцем лізингоодержувачу у формі переданого у тимчасове володіння та користування майна.

Лізинг можна розглядати як специфічну форму кредитування, для якої характерні такі особливості:

На відміну від традиційного кредитування, має місце не грошова, а речова форма запозичення;

об'єкт забезпечення - лізингове майно - залишається у власності лізингодавця;

сума запозичення визначається на основі вартості майна (початкової або залишкової).

Таким чином, важлива відмінність лізингу від кредиту полягає в тому, що банківський кредит надається в грошовій формі, а при лізингу кредит, по суті, надається в натуральній формі. Інші відмінності лізингу від банківського кредиту представлені в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2.

Відмінності лізингу та комерційного кредиту

Елементи	Комерційний кредит	Лізинг
Право власності	Права володіння, користування та розпорядження не поділяються, а передаються користувачеві у момент передачі об'єкта. У власність надходить споживча вартість товару, оплата якого відстрочена у часі	Права користування та розпорядження відокремлюються від права володіння. Право власності на об'єкт може перейти до користувача лише при реалізації опціону після закінчення строку договору
Гарантії кредитора забезпечуються	Запорукою майна, гарантією банку тощо	Здебільшого об'єктом лізингу, так як право власності знаходиться у лізингодавця
Тривалість договору	Короткостроковий	Переважно середньо- та довгостроковий
Форма погашення кредиту	Грошова	У грошовій формі або в порядку компенсаційних послуг - продукцією
Облік заборгованості ведеться	Як кредиторська заборгованість	Як поточних витрат

Так наприклад, при лізингу в сільському господарстві можливе здійснення лізингових платежів сільгосппродукцією, водночас банківський кредит повинен погашатися грошима[11]. Відмінна від загальної оцінки кредитоспроможності позичальника при банківському кредитуванні та оцінка платоспроможності лізингоодержувача. Вона здійснюється за очікуваними результатами від реалізації інвестиційного проекту. Особливо це простежується за такими схемами, де лізинг є елементом проектного фінансування. Таким чином, незважаючи на схожість лізингу із кредитом, він йому не ідентичний.

Таким чином, лізинг як економічна категорія, це складна система економічних відносин суб'єктів господарювання з приводу фінансової (інвестиційної) послуги лізингодавця лізингоодержувачу з фінансування угоди купівлі-продажу основних засобів відповідно до замовлення лізингодавця та

передачі їх йому у продуктивне користування. Це фінансовий інструмент, що впливає на досягнення економічних інтересів суб'єктів господарювання, що беруть участь у лізингових відносинах. Він відрізняється, як правило, середньо-та довгостроковим характером, ризиком, ефективністю та поворотністю. Зрештою можна стверджувати, що лізинг як економічна категорія в чомусь адекватний багатьом іншим економічним категоріям, але не ідентичний їм. Він ніби частково вбирає їх у себе. В результаті такої комбінації з'являється новий складний продукт, а сама економічна категорія набуває самостійного значення та інституційного оформлення.

Сутність лізингу найкраще може бути розкрита через з'ясування властивих йому функцій. З численних функцій лізингу загальноновизнаними є такі[12]:

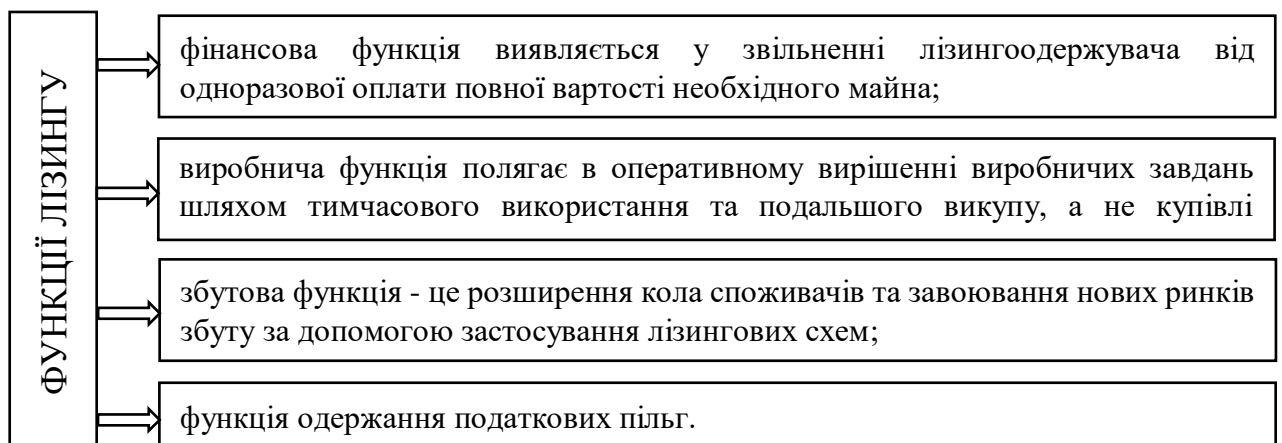

Рис 1.1. Функції лізингу

В наведених функціях лізингу розкриваються його особливості, переваги для різних суб'єктів господарювання, що беруть участь у лізингових відносинах у відтворювальному процесі. Однак господарська практика лізингових відносин свідчить про те, що ряд функцій лізингу наука не виділяє і не досліджує. Так, у розрахунок не приймається те, що лізинг пов'язує всіх учасників угоди, опосередковуючи рух цінностей у відтворювальних процесах — виробника (продавця основних засобів) та іншого виробника, який використовуватиме їх для виробництва продукції, що зрештою дозволить розширити виробництво та реалізацію продукції в народному господарстві. Тому в існуючій системі

функцій, на думку автора, доцільно виділити посередницьку функцію економічного лізингу. Крім того, оскільки лізинг є особливим фінансовим інструментом, містить у собі активний початок - здатність до управлінського впливу через закладені в ньому стимули, він виконує стимулюючу функцію. Саме надання можливості отримувати підприємствам вчасно необхідні сучасні технічні та технологічні засоби з коротким терміном життєвого циклу постає найбільш значною функцією лізингу в сучасних умовах розвитку економічних відносин.

Слід також зазначити, що фінансова функція, властива будь-якій орендній угоді, наповнюється у лізингу якісно новим змістом. Оскільки право власності на інвестиційний об'єкт належить лізингодавцю (кредитору), тоді як лізингоодержувач (позичальник) набуває лише право володіння та користування ним, то лізингові операції з погляду оформлення та особливостей їх здійснення вже від початку відрізняються від звичайних кредитних операцій[12]. І саме той факт, що право власності на майно належить лізинговій компанії, розглядається іноді як визначальна фундаментальна відмінність лізингу від інших методів фінансування.

Сучасний ринок лізингових послуг характеризується різноманіттям їхніх форм та видів, специфіка кожної з яких залежить від конкретних умов укладання угоди. Варто зазначити, що складним моментом класифікації форм і видів лізингу є той факт, що той самий різновид лізингу в різних країнах, а отже в різних джерелах, може носити різні назви. У табл. 1.3 представлені форми лізингу за класифікованими ознаками[13].

Таблиця 1.3.

Класифікація лізингу

Класифікація	Зміст
--------------	-------

За складом учасників та формі організації	Прямий лізинг
	Зворотній лізинг
	Леверідж-лізинг
За типом майна, що орендується	Лізинг рухомого майна
	Лізинг нерухомості
За ступенем окупності	Лізинг з повною окупністю (фінансовий)
	Лізинг з неповною окупністю (оперативний)
За умовами амортизації	Лізинг зі стандартною амортизацією (фінансовий)
	Лізинг із прискореною амортизацією (оперативний)
За обсягом обслуговування	Чистий лізинг
	Лізинг із повним набором послуг («мокрый»)
	Лізинг із частковим набором послуг
За охопленням ринку	Внутрішній лізинг
	Міжнародний лізинг
За характером лізингових платежів	Лізинг із грошовим платежем
	Лізинг із компенсацією платежів товарами чи послугами
	Лізинг із змішаним платежем
За методом фінансування	Терміновий лізинг
	Відновлюваний (револьверний) лізинг, тобто лізинг, який після закінчення терміну дії договору продовжується на наступний період, при цьому об'єкти лізингу замінюються більш досконалішими

Дискусійним моментом у цій та інших класифікаціях є віднесення конкретного виду лізингу до тієї чи іншої класифікаційної ознаки. Даний аспект пояснюється тим, що з розвитком лізингової діяльності збільшується і кількість видів лізингу, що подаються, які полягають у пошуку компромісу між інтересами та зростаючими потребами орендодавця та наймача та ускладненням форм їх взаємовідносин.

У світовій практиці виділяють два основних види лізингу, фінансовий та оперативний, ці два види лізингу присутні у практиці лізингових операцій більшості країн[13].

Фінансовий лізинг – найпоширеніша форма лізингу в Україні[14]. При фінансовому лізингу в угоді беруть участь три основні сторони: лізингова компанія, лізингоодержувач та постачальник лізингового майна. Лізингова компанія купує майно у постачальника та передає це майно у користування лізингоодержувачу. Після закінчення терміну дії договору лізингу користувач

може придбати обладнання у власність, поновити договір на пільгових умовах або припинити договірні відносини. Фінансовому лізингу приділяється найбільша увага як засобу довгострокових інвестицій у основні фонди та забезпечення підприємств дорогим та перспективним обладнанням на тривалий термін. На противагу фінансовому лізингу найменшою значимістю в нашій країні наділяють оперативний лізинг.

Оперативний лізинг (інакше його називають операційний лізинг) відрізняється від фінансового лізингу тим, що після закінчення договору лізингу передбачається не перехід предмета лізингу у власність лізингоодержувача, а повернення лізингової компанії. За кордоном оперативний лізинг застосовується дуже активно на транспорті, будівництві, сільському господарстві та інших галузях промисловості, але при ньому зростають ризики лізингодавця і при нестабільній економічній ситуації ці ризики збільшуються в кілька разів, тому так ризикувати може тільки сильний лізингодавець, що володіє значними фінансами[1]. У вітчизняній практиці інтересам лізингодавців відповідає найбільшою мірою форма передачі майна на строки, близькі до періоду повної амортизації, тобто фінансовий лізинг. А застосування оперативного лізингу поки що обмежується автомобілями та нерухомістю. Хоча можливості оперативного лізингу досить великі. Саме через оперативний лізинг ефективно виставляти на ринок нові зразки обладнання, набувати майно на невеликий термін тощо.

Також варто згадати такі форми лізингу, як міжнародний лізинг та зворотний лізинг. Зворотний лізинг – це форма лізингу, коли лізингоодержувач і постачальник є однією особою. При укладанні договору зворотного лізингу організація – власник майна продає це майно лізингової компанії та бере це майно в лізинг. Зворотний лізинг дозволяє використовувати всі переваги та податкові пільги лізингу, а також отримати на тривалий період (термін дії договору лізингу) оборотні кошти для розвитку поточної діяльності[13]. При міжнародному лізингу одна із сторін договору лізингу – лізингодавець чи лізингоодержувач – є нерезидентом України. В угодах міжнародного лізингу, що укладаються в Україні, нерезидентом є лізингодавець. Це, зазвичай, лізингові

компанії, афілійовані з постачальниками лізингового майна.

На даний момент лізинг є одним із найефективніших фінансових інструментів, що дозволяють у найкоротші терміни оновлювати матеріально-технічну базу підприємства. У порівнянні з іншими способами придбання обладнання (за рахунок власних коштів, банківський кредит, купівля з відстрочкою оплати тощо) лізинг має ряд переваг (рис 1.2).

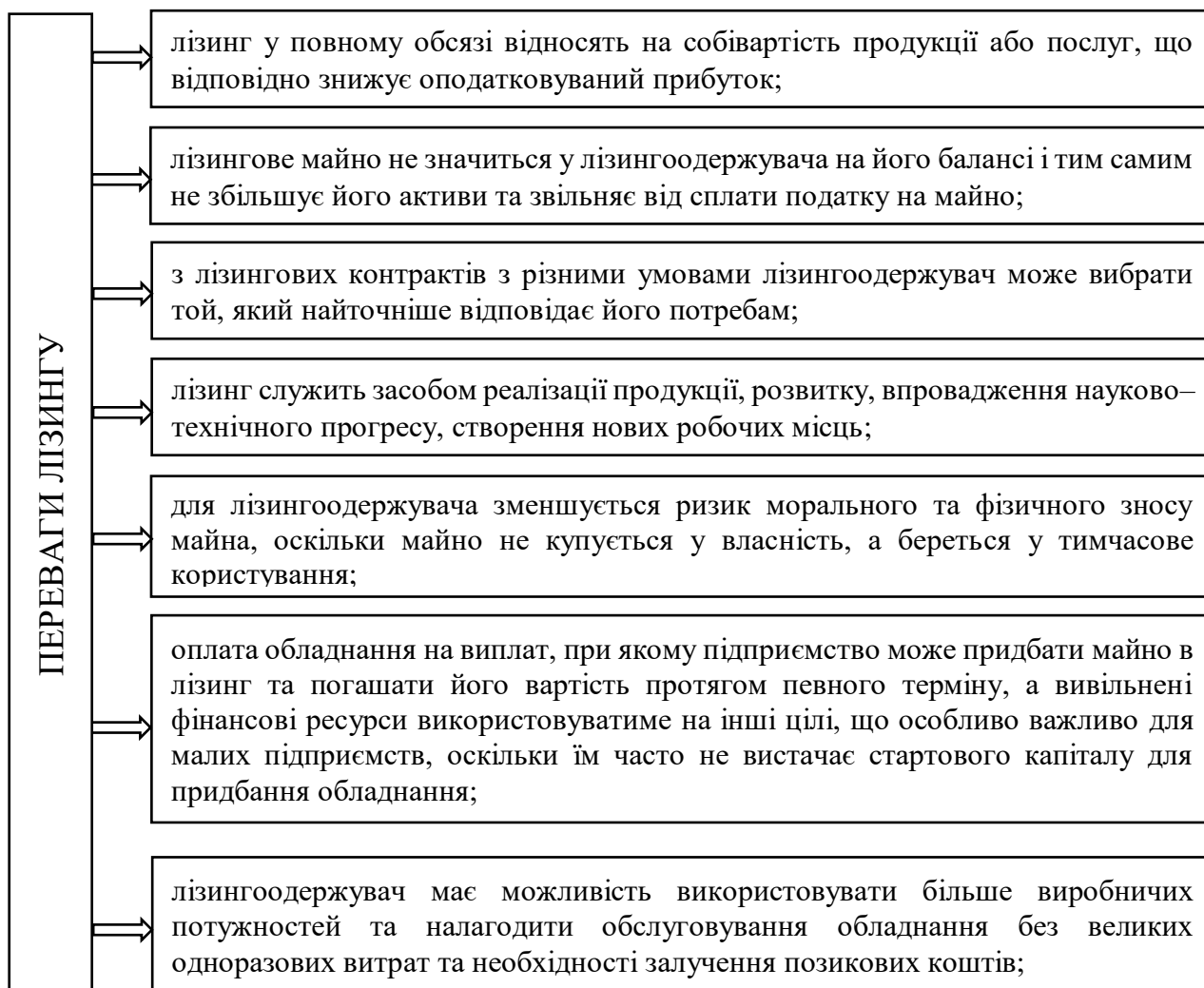

Рис 1.2. Переваги лізингу

Крім позитивних сторін фінансових можливостей лізингу, його негативною стороною є відносна дорожнеча в порівнянні з придбанням майна у власність за рахунок власних коштів або кредиту. І щоб переконатися в ефективності лізингу в порівнянні з іншими варіантами придбання обладнання укладенню кожної угоди повинен передувати всебічний аналіз різних сторін

лізингу та фінансова оцінка наслідків його застосування для фінансового стану користувача.

Сучасні економічні відносини характеризуються скороченням життєвого циклу більшості основних засобів, а також переходом від серійних одиничних товарів до комплексних товарів-об'єктів і товарів-програм[15]. Еволюція товарних форм вимагає постійного сервісного обслуговування об'єктів основних засобів, з одного боку, з другого - великих фінансових коштів на їх закупівлю одночасно. Слід зазначити, що сучасні економічні умови також характеризуються зростанням кількості підприємств малого та середнього бізнесу з невеликим обсягом фінансових коштів. Дані чинники підвищують економічну роль лізингу за сучасних умов економічного розвитку суспільства.

Світовий досвід використання лізингу підтверджує його перевагу перед традиційними формами фінансування угод банківськими кредитами чи власними накопиченнями[16]. Лізинг в Україні значно вигідніший за звичайну оренду, що підтверджується наступним: відсутність паперової тяганини, тому що лізингодавець повністю оформлює необхідні документи по угоді; розвиток бізнесу відбувається без додаткового податкового навантаження та не потрібна виплата додаткових комісійних; можливість відразу ж використовувати об'єкт лізингу після оплати авансу та придбати його у власність за невисоку вартість після закінчення строку договору.

Хоча, лізинг і не є засобом усунення всіх економічних бід, він представляє досить ефективний фінансовий механізм, що дозволяє забезпечити виробника засобами виробництва, в умовах дефіциту коштів. А якщо взяти до уваги, що при практично сформованому і часто переповненому товарному ринку лізинг здатний допомогти реалізувати продукцію, можна з упевненістю стверджувати про його подальший розвиток.

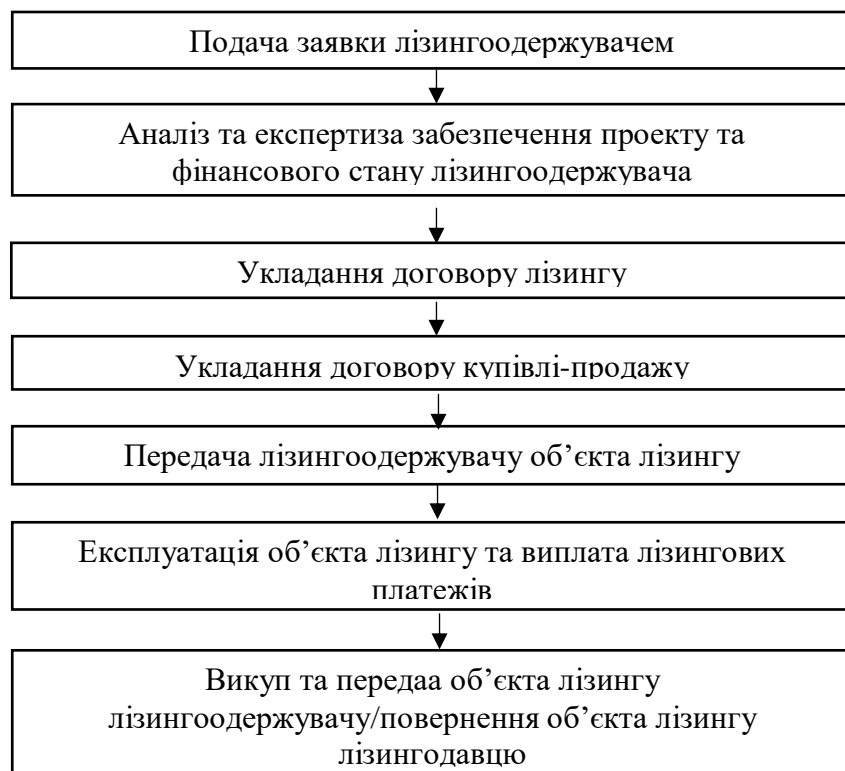
1.2. Процес управління лізинговими операціями

В сучасних умовах кожен підприємець перебуває у пошуку унікального підходу до ведення бізнесу та прагне ефективно використовувати фінансові

ресурси. У цьому їм допомагає лізинг, який дозволяє формувати основні фонди, не купуючи їх у власність, а взявши у лізинг. І це значно зменшує витрати підприємства, та дозволяє за короткий період часу оновити своє обладнання та підвищити ефективність його використання.

Управління та техніка проведення лізингових операцій визначаються особливостями законодавства у сфері лізингової діяльності у різних країнах. Ефективність лізингових операцій багато в чому залежить від їхнього процесу[17]. Практика показує, що укладання лізингових контрактів здійснюється протягом тривалого часу. Така ситуація призводить до того, що підприємства зазнають величезних фінансових втрат і паралельно втрачають свою нішу на ринках виробництва та послуг.

Основними учасниками лізингових операцій, крім лізингодавця, лізингоодержувача та продавця, можуть бути кредитори, страхові, транспортні, консалтингові та аудиторські компанії, дистриб'ютори та багато інших суб'єктів господарювання. У загальному вигляді процес лізингової операції представлений на рис.1.3.

Цей процес умовно можна поділити на три етапи: підготовчий, експлуатаційний та заключний (рис. 1.4).

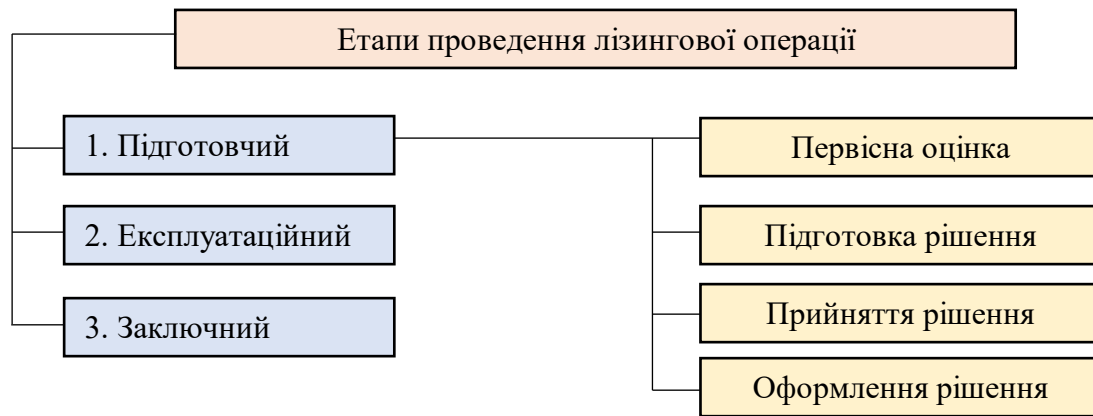

Рис. 1.4. Етапи проведення лізингової операції

Підготовчий етап досить трудомісткий та надзвичайно відповідальний. Від того, наскільки ретельно проведено всебічний аналіз лізингової угоди та яким чином підготовлено документи, залежить не лише прийняття позитивного рішення лізингодавцем, а й сам результат лізингової операції. Підготовчий етап можна умовно розділити на: початкову оцінку; підготовку рішення; ухвалення рішення; оформлення рішення.

Початкова оцінка передбачає оцінку проекту з погляду його концепції, пов'язаних з ним ризиків та ймовірності його успішної реалізації, а також оцінку фінансової та техніко-економічної прийнятності проекту для лізингодавця. Така оцінка може бути проведена на основі заявки лізингоодержувача, в якій повинні міститися відомості про заявника, предмет лізингу та передбачувані умови лізингового договору.

Законодавство не регламентує правила оформлення лізингових заявок, отже вони можуть бути оформлені в довільній формі. Проте практика показує, якщо у заявці містяться основні, необхідні для оформлення лізингової угоди, вимоги, то розгляд заявки лізингодателем займе менше часу[18].

Необхідний мінімум відомостей, який повинен міститися в лізинговій заявці, становить такі дані:

інформація про лізингоодержувача (найменування, юридична та фактична адреса, реквізити, середньооблікова чисельність, основний вид діяльності);

інформація про фінансовий стан лізингоодержувача (виторг, прибуток та

валюта балансу на останню звітну дату);

опис предмета лізингу (із зазначенням амортизаційної групи та терміну корисного використання; його вартість);

інформація про постачальника обладнання (найменування, реквізити, контактну особу та координати);

термін договору лізингу, бажаний розмір авансового та лізингових платежів; забезпечення договору лізингу, що надається[19].

До заявки на опрацювання лізингового проекту повинні додаватися документи, що підтверджують заявлені дані та дозволяють лізингодавцю визначити фінансово-економічний стан лізингодавця та його юридичну правоздатність. На підетапі підготовки рішення проводиться попередня оцінка (експертиза) проекту, проводиться бізнес-діагностика заявника та здійснюється підготовка висновку про остаточне формулювання проекту.

Бізнес-діагностика претендента на лізинг є з'ясуванням його платоспроможності як поточної, так і на період дії договору лізингу. До ознак, на основі яких можна будувати висновки про платоспроможність підприємства у перспективі, можна віднести:

наявність реєстраційних документів, документів на необхідне приміщення, договору оренди (юридичний супровід у підприємства);

правильність розрахунку податків, облік динаміки виробництва, стан господарської діяльності підприємства (з бухгалтерського балансу) (економічний стан);

обґрунтованість вибору обладнання, розрахунок його вартості, можливості постачання сировини (маркетингове опрацювання проекту).

Ці три групи ознак дозволяють лізингодавцю оцінити можливості лізингоодержувача:

користуватися майном (наприклад, наявність договору оренди на приміщення дозволяє судити про те, що отримане по лізингу майно буде своєчасно встановлено і підприємство почне випускати продукцію);

своєчасно виплачувати лізингові платежі (наприклад, фінансові документи

оформлюються належним чином, відсутні претензії податкових органів);

реалізувати вироблену продукцію (наприклад, проведено аналіз попиту та споживчих переваг)[20].

За результатами бізнес-діагностики робиться загальний висновок про доцільність чи недоцільність фінансування проекту. Якщо укладання договору лізингу доцільно, то лізингова компанія готує висновок, який містить остаточні формулювання проекту. Далі у рамках проектного управління визначаються роботи, етапи, ресурси та терміни виконання етапів робіт із здійснення лізингового договору.

Етап прийняття рішення передбачає: остаточну оцінку та узгодження прийнятних для обох сторін умов; розрахунок фінансово-економічних показників, які мають бути досягнуті внаслідок реалізації проекту; визначення розміру та періодичності лізингових платежів; розробку та затвердження бізнес-плану операції.

Етап оформлення рішення передбачає укладання договору лізингу та інших супутніх йому договорів: купівлі-продажу, кредитування, страхування. Як тільки договір лізингу підписано обома сторонами, укладається договір купівлі-продажу на постачання раніше узгодженого майна. Якщо для фінансування лізингової угоди залучаються кредитні ресурси, то укладається кредитний договір між лізингодавцем та кредитором (банком, інвестиційною компанією).

Для мінімізації ризиків по угоді укладається також договір страхування на майно, що лізингується. Договір страхування може бути укладений між страховою компанією і як лізингодавцем, так і лізингоодержувачем залежно від умов лізингового договору.

Експлуатаційний етап – етап використання предмета лізингу. На даному етапі лізингодавець контролює:

використання предмета лізингу лізингоодержувачем (наприклад, своєчасне проходження технічного обслуговування);

виконання додаткових договорів по угоді (наприклад, чи продовжено договір страхування та чи виплачуються орендні платежі за договором оренди,

де встановлено лізингове майно);

надходження лізингових платежів;

економічні показники лізингової операції.

На заключному етапі передбачається або вихід із операції, або продовження договору. Обидва варіанти передбачають закриття лізингової операції (рис. 1.5).

Рис. 1.5. Завершення лізингової операції

Під закриттям лізингової операції розуміється виявлення невиконаних зобов'язань сторонами та здійснення остаточних взаєморозрахунків, зокрема за додатковими договорами.

Крім встановлених договором лізингу платежів можливе нарахування пені та неустойок. Так, у разі дострокового припинення дії договору лізингу з вини лізингоодержувача сума закриття угоди включає такі величини:

не отриману лізингодавцем частину необхідних лізингових платежів (обсяг лізингових платежів відповідно до договору за мінусом обсягу фактично отриманих платежів);

залишкову вартість об'єкта лізингу на момент закінчення договірної терміну лізингу (первісна балансова вартість об'єкта мінус виплачені амортизаційні відрахування);

суму неустойки[21].

Лізингові платежі включають всі витрати лізингової компанії, та представлені на рис. 1.6.

Рис 1.6. Структура лізингового платежу

Таким чином сукупність всіх економічних відносин розглядається, як лізинговий процес та передбачає певну послідовність у діях учасників лізингових відносин.

Висновки до розділу 1

Таким чином сукупність всіх економічних відносин розглядається, як лізинговий процес та передбачає певну послідовність у діях учасників лізингових відносин (додаток А).

Етапи лізингового процесу у часі можуть протікати як послідовно, так і паралельно, що визначається умовами конкретних договорів лізингу. Як видно з представленої загальної схеми лізингового процесу прийняття управлінського рішення щодо реалізації лізингової операції та визначення базових параметрів договору лізингу здійснюється на підготовчому етапі. З погляду управління лізинговими операціями принциповим є техніко-економічне обґрунтування ефективності використання лізингу з метою прийняття відповідного управлінського рішення та визначення загальної величини та розподілу грошових потоків, пов'язаних з реалізацією лізингової операції в часі.

Отже, ефективність лізингової операції визначають з одного боку, грошові потоки, генеровані експлуатацією предмета лізингу, з другого боку - сплачувані лізингові платежі. Застосування механізму лізингу в діяльності компаній не має обмежень і дозволяє за мінімальних вкладень власних коштів оновити основні засоби.

РОЗДІЛ 2

КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ВІТРАЙТ»

2.1. Загальна характеристика діяльності ТОВ «Вітрайт»

Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) «Вітрайт» розпочало свою діяльність на українському ринку в лютому 2004 року. 17 лютого 2004 року підприємство отримало свідоцтво про постанову на облік в податкову службу з присвоєнням ідентифікаційного номера платника податків. Свою офіційну комерційну діяльність підприємство почало з травня 2004 року з занесення до єдиного державного реєстру юридичних осіб відповідної діяльності. Підприємство утворено як оптово-роздрібне торговельне підприємство і зареєстроване за адресою: м Харків, вул. Киргизька, 19. Основна інформація про ТОВ «Вітрайт» представлена в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Основна інформація про ТОВ «Вітрайт»

Повна назва	Товариство з обмеженою відповідальністю "Вітрайт"
Скорочена назва	ТОВ "Вітрайт"
ЄДРПОУ	32868640
Юридична адреса	61105, Харківська область, місто ХАРКІВ, вулиця Киргизька, будинок 19, офіс 103
Статутний капітал	20500 грн
Основний вид діяльності	46.90 Неспеціалізована оптова торгівля
Керівник:	Лебедєв Сергій Олександрович

Джерело: побудовано автором за даними [22]

Предметом діяльності ТОВ «Вітрайт» є неспеціалізована оптова торгівля будівельними та нерудними матеріалами, закупівля та постачання необхідної продукції; продажів товару кінцевому покупцеві; консультаційні послуги; транспортні послуги; надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна;

Додатковими видами діяльності підприємства є: діяльність посередників у торгівлі деревиною та будівельними матеріалами; діяльність посередників у торгівлі санітарно-технічними виробами; оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням; інші види діяльності, не заборонені чинним законодавством України, добродійницька діяльність..

Основною метою роботи ТОВ «Вітрайт» є отримання прибутку. Прибуток - це ключовий показник організації. ТОВ «Вітрайт» орієнтований на отримання максимального прибутку. Зростання прибутку в організації обумовлюється наступними чинниками: умови добробуту і розвиток хороших відносин серед персоналу; створення нових робочих місць; публічна відповідальність і імідж організації; технічна ефективність, високий рівень продуктивності праці, мінімізація витрат виробництва тощо. Крім цього, іншою метою підприємства є задоволення потреб покупців, надання консультацій щодо правильного використання продукції; створення нових робочих місць, скорочення безробіття, забезпечення місцевого ринку якісною продукцією; розвиток соціальної структури міста та області.

Основним завданням діяльності підприємства є задоволення потреб населення в товарах, продукції, роботах, послугах. Діяльність підприємства на споживчому ринку спрямована на досягнення певних стратегічних і тактичних завдань, які дозволяють забезпечити конкурентноздатність і ефективну господарську діяльність, здатність виживати на ринку.

Організаційно-правова форма підприємства - товариство з обмеженою відповідальністю. Статутний фонд господарського товариства поділений на частки визначених установчими документами розмірів, а учасники несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями усім своїм майном; учасники, які повністю сплатили свої внески, несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, у межах вартості своїх внесків. Товариство з обмеженою відповідальністю «Вітрайт» утворено повністю як приватне підприємство. Товариство є юридичною особою, має самостійний баланс, печатку, штампи,

бланки зі своїм найменуванням, зареєстрований у встановленому порядку товарний знак.

Організаційна структура підприємства має лінійно-функціональний тип (рис 2.1). Персонал підприємства розподілений за відділами, дирекціями та функціональними підрозділами, які підпорядковуються безпосередньо директору підприємства.

Рис 2.1. Організаційна структура управління ТОВ «Вітрайт»

Керівництво підприємства ТОВ «Вітрайт» усвідомлює, що першочергово воно базується і залежить від штату освічених працівників – персоналу, який здатний приносити компанії прибуток, лояльність партнерів, нових клієнтів, а також швидко реагувати на ризик-ситуації, зміни на ринку чи налагодити певні процеси без втрат для організації. Саме через це компанія має сильну корпоративно-соціальну відповідальність та вдосконалює цю політику для підвищення рівня довіри, лояльності своїх же працівників до компанії та її керівництва. У табл. 2.1 наведені дані по кількості працівників за 2019-2021 рр.

З наявних даних, станом на 2021 рік на підприємстві працює 24 особи, що на 5 осіб більше за попередній період.

Таблиця 2.2.

Чисельність працівників ТОВ «Вітрайт» за 2019-2021 рр.

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відхилення (+/-) 2021 р. до	
				2019	2020
К-ть працівників, осіб	22	19	24	2	5

ТОВ «Вітрайт» працює на ринку вже майже двадцять років. Весь цей час підприємство розвивається і продовжує підвищувати обсяги реалізації, перетворюючись в стабільну і ефективну організацію, здатну конкурувати на українському ринку в області продажу будівельних матеріалів, орієнтованої на вимоги клієнтів і високу якість продукції. За весь час роботи торгове підприємство зарекомендувало себе як надійний партнер і є стабільним у фінансовому відношенні.

2.2. Аналіз фінансового стану підприємства

З наявних даних фінансової звітності (додатки Б, В), проведемо аналіз фінансового стану підприємства. Дуже важливим в господарській діяльності підприємства є його фінансове забезпечення. Динаміка власного капіталу підприємства характеризує його фінансовий стан. Власний капітал є одним із найістотніших і найважливіших фінансових показників, оскільки виконує такі функції: кредитоспроможності, довгострокового фінансування, самостійності, фінансування ризику, тощо[23]. Динаміка власного капіталу, кредиторської та дебіторської заборгованості представлено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка власного капіталу, кредиторської та дебіторської заборгованості

Показник	2019 р.	2020 р.			2021 р.		
	тис.грн	тис.грн	абс.відх, тис.грн	темп. приросту %	тис.грн	абс.відх, тис.грн	темп. приросту%
1	2	3	4	5	6	7	8
Власний капітал	13 660	11 430	-2 231	-16	12 465	1 035	9
Дебіторська заборгованість за товари	720	665	-56	-8	873	208	31

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5	6	7	8
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	70	88	18	26	150	63	71
з бюджетом	54	72	18	32	74	2	2
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	4	2	-3	-63	5	4	247
Довгострокові кредити банків	0	3 871	-	-	6 934	3 064	79
Короткострокові кредити банків	0	140	-	-	60	-81	-57

Отримані результати проведених розрахунків дозволяють зробити висновок, що протягом досліджуваного періоду спостерігається тенденція до зменшення власного капіталу та зростання кредитної заборгованості компанії(рис 2.2).

Рис. 2.2. Динаміка власного капіталу, кредиторської та дебіторської заборгованості протягом 2019-2021 рр.

Так, у 2020 році власний капітал компанії скоротився на 2 231 тис. грн або на 16% порівняно з попереднім періодом, що досить суттєво. Основними причинами цього може бути складна економічна ситуація у світі, спричинена пандемічною кризою. Проте в 2021 році спостерігається деяке поліпшення, власний капітал ТОВ «Вітрайт» збільшився на 1 035 тис. грн або 9%. Крім того

варто відзначити суттєве збільшення кредиторської заборгованості компанії починаючи з 2020 року, знову ж таки через світову економічну кризу. Обсяг кредиторської заборгованості підприємства збільшився у 2021 році на 3 064 тис.грн або 79%. Збільшення кредиторської заборгованості, її значне перевищення над дебіторською загрозове для економічної стійкості господарюючих суб'єктів, адже це автоматично впливає на погіршення значень основних індикаторів фінансової стійкості. Так, збільшення кредиторської заборгованості призводить до збільшення поточних зобов'язань, це, в свою чергу — до зменшення показника фінансової стабільності та збільшення фінансового ризику.

Розрахуємо показники ефективності використання оборотних засобів ТОВ «Вітрайт». Результати розрахунку представлено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка показників ефективності використання оборотних засобів підприємства

Показники	Роки			Відхилення 2021 / 2019	Темп зростання 2021 / 2019
	2019 р.	2020 р.	2021 р.		
Середньорічна вартість оборотних засобів, тис. грн.	4158	2066	2633	-1526	-36,69
Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	5,35	12,10	10,85	5,50	102,77
Коефіцієнт завантаження оборотних засобів	0,19	0,08	0,09	-0,09	-50,68
Тривалість одного обороту оборотних засобів в днях	68	30	34	-35	-50,68
Рентабельність оборотних засобів, %	2,57	6,30	5,62	3,05	118,69

На підставі отриманих даних, проведеного аналізу можна відзначити, що спостерігається динаміка зменшення середньорічної вартості оборотних засобів на підприємстві. Так у 2021 році вони склали 2633 тис. грн, що на 36,69% менше за показник 2019 року.

Головним питанням управління оборотними засобами підприємства є підвищення ефективності їх використання, тобто отримання максимального результату з мінімальними вкладеннями в оборотні засоби[24]. Головною

задачею управління оборотними засобами підприємства є максимально можливе скорочення тривалості їх обороту, через те, що від тривалості обороту оборотних коштів залежить величина необхідних підприємству коштів для здійснення господарської діяльності.

Коефіцієнт оборотності оборотних засобів збільшився на 102,77% впродовж аналізованого періоду і становив в 2021 році 10,85, що є позитивною ознакою. Фактично, збільшення значення показника говорить про те, що компанії необхідно менше ресурсів для того, щоб підтримувати поточний рівень активності. Коефіцієнт завантаження оборотних засобів знизився з 2019 року на 50,68% та становив у 2021 році 0,09, що також підтверджує більш ефективне використання оборотних засобів.

Тривалість одного обороту оборотних засобів на підприємстві за підсумком 2021 року склала 34 дні, що на 50,68% менше за позаминулорічні значення. Чим більше кругообігів здійснюють оборотні кошти підприємства протягом року, тобто чим меншою є тривалість одного їх обороту, тим менше їх потрібно для забезпечення життєдіяльності підприємства. Це свідчить про підвищення ефективності використання оборотних коштів.

Рентабельність оборотних засобів впродовж аналізованого періоду має позитивну динаміку до збільшення, у 2021 році вона склала 5,62%, що на 118,69% більше за 2019 рік, тоді вона становила 2,57%. Чим вище значення цього коефіцієнта, тим більше ефективно використовуються обігові кошти. Таким чином рентабельність оборотних засобів також демонструє збільшення можливостей підприємства в забезпеченні обсягу річного прибутку по відношенню до середньорічної суми обігових коштів компанії.

Стан і використання основних виробничих засобів є важливим фактором підвищення ефективної діяльності підприємства. Основні засоби беруть участь у процесі виробництва тривалий час, обслуговують велику кількість виробничих циклів і, поступово зношуючись у виробничому процесі, частинами переносять свою вартість на продукцію, що виготовляється, зберігаючи при цьому натуральну форму[25]. Ця особливість основних засобів ставить перед будь-

яким підприємством питання їх максимально ефективного використання. Таким чином основні засоби значною мірою впливають на процес праці, утворюючи виробничу та технічну базу та визначаючи виробничі потужності підприємства.

Основні засоби на підприємстві відображають за первісною вартістю за вирахуванням накопиченого зносу та будь-яких накопичених збитків від зменшення корисності. Собівартість основних засобів включає в себе вартість професійних послуг. Активи, як правило, амортизуються лінійним та прямо-лінійним методом протягом строку корисного використання активу або строку оренди, залежно від того, який з них закінчиться раніше.

Знос розраховують з метою зменшення первісної вартості активів, крім землі, до їхньої оціночної ліквідаційної вартості, якщо така існує, протягом усього очікуваного строку корисного використання. Нарахування зносу розпочинається з моменту, коли активи готові до їхнього цільового використання. Знос нараховують за прямолінійним методом протягом наступних очікуваних строків корисного використання активів:

будівлі, споруди та передавальні пристрої 5-30 років;

машини та обладнання 5-20 років;

транспортні засоби 3-5 років.

Слід відмітити позитивну динаміку середньорічної вартості основних засобів, що говорить про можливе щорічне їхнє оновлення. На рисунку 2.3. представлено динаміку зміни середньорічної вартості основних засобів за 2019-2021 роки.

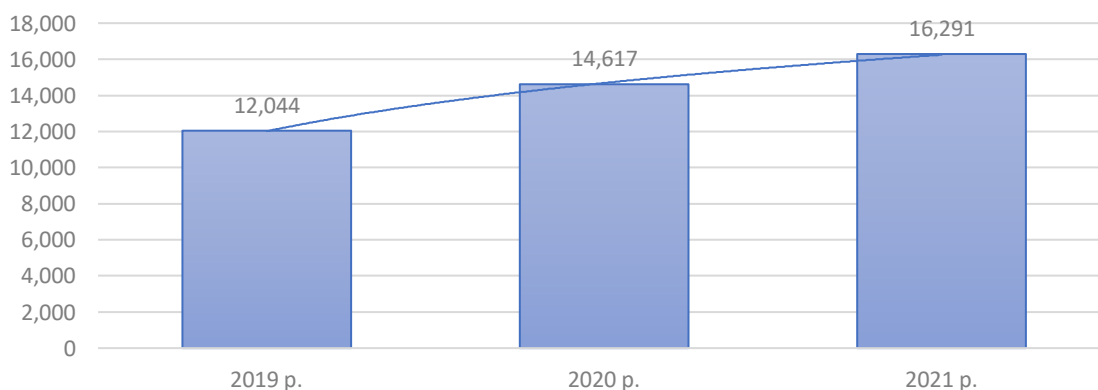

Рисунок 2.3 Зміна середньорічної вартості основних засобів ТОВ «Вітрайт» протягом 2019-2021 рр., тис. грн.

В 2021 р. середньорічна вартість основних засобів збільшилася на 1 674 тис. грн. або на 11,46% порівняно з 2020 р. і становила 16 291 тис. грн. Це говорить про те, що кошти не вибувають внаслідок продажу чи зносу. Для отримання більш детальної інформації стосовно складу та структури основних засобів на підприємстві проведемо відповідний аналіз (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Аналіз наявності, складу та структури основних засобів за 2019-2021

рр.

Види основних засобів	2019 р.		2020 р.		2021 р.		Відхилення 21/19	
	сума, грн.	п.в., %	сума, грн.	п.в., %	сума, грн.	п.в., %	сума, грн.	п.в.,%
Земельні ділянки	45	0,37	45	0,31	45	0,27	0	-0,10
Будівлі, споруди та передавальні пристрої	3 667	30,45	4 058	27,77	4 367	26,81	700	-3,64
Машини та обладнання	8 252	68,52	9 613	65,77	10 769	66,10	2 517	-2,41
Транспортні засоби	80	0,67	107	0,73	91	0,56	11	-0,11
Капітальне будівництво - капіталізовані роботи	0	0,00	186	1,28	186	1,14	186	1,14
Капітальне будівництво - придбання основних засобів	0	0,00	607	4,15	833	5,12	833	5,12
Всього	12 044	100	14 617	100	16 291	100	4 247	0,00

У складі основних засобів найбільшу питому вагу займають основні засоби виробничого призначення — машини та обладнання, будівлі, споруди та передавальні пристрої. Основні засоби невиробничого призначення займають в загальній структурі незначну частку.

Варто зазначити, що будівлі та споруди, машини та устаткування, на сьогоднішній день виступають головним вираженням основних фондів на підприємствах нашої країни, що підтверджує ТОВ «Вітрайт». Будь-яке підприємство має бути зацікавленим в оптимальному підвищенні питомої ваги машин, обладнання — активної частини основних засобів, які обслуговують вирішальні ділянки торгового процесу[26]. Існує така залежність: чим вища у складі основних фондів питома вага машин, устаткування й інших елементів активної частини основних фондів, тим більше продукції буде вироблено на

кожну вартісну одиницю основних фондів.

Проаналізуємо структуру основних засобів ТОВ «Вітрайт» за групами у 2021 р. (рис. 2.4).

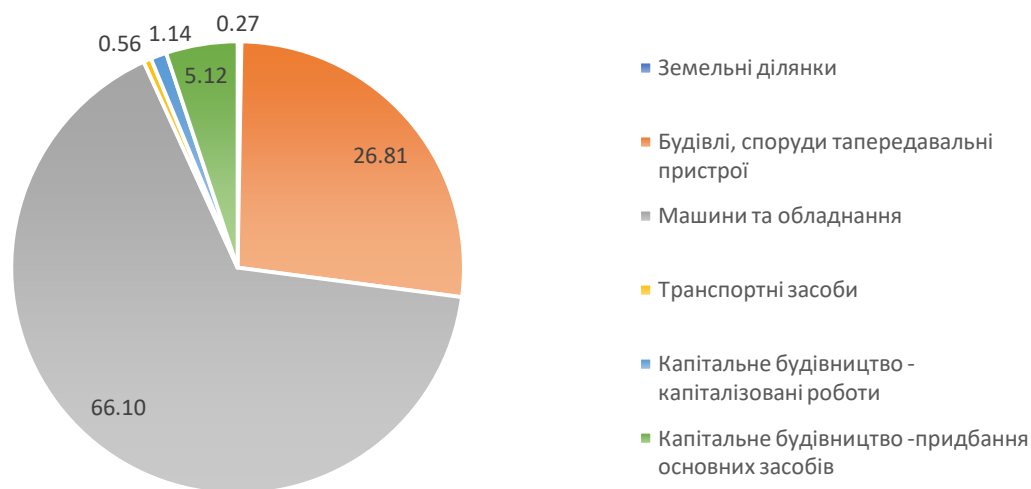

Рис. 2.4. Структура основних засобів ТОВ «Вітрайт» у 2021 р.

У 2021 р. частка машин та обладнання становила 10 769 тис.грн, що складає 66% в загальній структурі основних засобів. Частка будівель та споруд займає 26,81 %, а капітальне будівництво 5,12 %. Всі інші складові є незначними в загальній величині основних засобів на підприємстві. Варто зазначити, що впродовж аналізованого періоду спостерігається позитивна тенденція збільшення вартості основних засобів. Так, у 2021 році порівняно з 2019 вартість машин та обладнання збільшилася на 2 517 тис.грн, а будівель на 700 тис.грн.

Від технічного стану основних засобів значною мірою залежить збільшення випуску продукції. Для аналізу технічного стану основних засобів скористаємось відповідними показниками, представленими в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Вихідні дані

Показник, тис.грн	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відхилення, +/-	
				20/20	21/20
Первісна вартість на поч. року	21 734	27 184	31 750	5 450	4 566
Первісна вартість на кін. року	27 184	31 750	34 575	4 566	2 825
Надійшли протягом року	4 239	4 685	5 632	446	947
Вибули протягом року	878	912	2 634	34	1 722

Знос	15 140	17 133	18 284	1 994	1 150
Залишкова вартість	12 044	14 617	16 291	2 573	1 674

Проведені розрахунки представлені в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

**Динаміка показників технічного стану та руху основних засобів
підприємства**

Показники	Роки			Відхилення 2021 / 2019	Темп зростання 2021 / 2019
	2019 р.	2020 р.	2021 р.		
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,156	0,148	0,163	0,007	4,47
Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,032	0,029	0,076	0,044	135,81
Коефіцієнт приросту основних засобів	0,124	0,119	0,087	-0,037	-29,86
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,557	0,540	0,529	-0,028	-5,05
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,443	0,460	0,471	0,028	6,35
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	21708	27205	30494	8786	40,47

Аналіз стану основних засобів досліджуваної компанії не дає підстав для однозначних висновків. Хоча коефіцієнт оновлення має тенденцію до збільшення, так у 2021 році цей показник становив 0,163, що на 4,47% більше за 2019 рік. Однак разом з цим на підприємстві спостерігається значне збільшення вибуття основних засобів, у 2021 році цей показник склав 0,076, що на 135,81 % більше за 2019 рік. Таким чином коефіцієнт приросту основних засобів має негативну динаміку впродовж аналізованого періоду, станом на 2021 рік цей показник скоротився на 29,86% в порівнянні з 2019 роком, що заслуговує на негативну оцінку, оскільки свідчить про зниження темпів зростання основних засобів та уповільнення у розвитку матеріально - технічної бази організації. Тим не менш, слід зазначити, що коефіцієнт вибуття на кінець. не перевищує коефіцієнт оновлення, що оцінюється позитивно, оскільки свідчить про достатнє технічне переозброєння підприємства. Загалом подібна динаміка може бути пов'язана з погіршенням надходження інвестицій до підприємства та

спрямовування їх в оновлення основних засобів.

Даючи оцінку змінам, що відбулися за аналізований період у технічному стані основних засобів, слід враховувати, що оптимальним вважається, якщо ступінь їх зношеності не перевищує 25%, допустимим можна вважати значення цього показника до 50%[27]. Високе значення коефіцієнта зношеності, а саме 0,529 на кінець 2021 року та дозволяє судити про недостатній рівень технічної придатності основних засобів ТОВ «Вітрайт». Наслідком збільшення зносу основних засобів може бути збільшення витрат на їх утримання та зниження віддачі від їх використання.

Тим не менш варто відзначити, що по даному показнику спостерігається позитивна тенденція до зменшення впродовж аналізованого періоду, у 2021 році цей показник скоротився на 5,05%, порівняно з 2019 роком. Крім того коефіцієнт придатності має позитивну динаміку до збільшення, у 2021 році він збільшився на 6,35% в порівнянні з 2019 роком.

Оцінюючи результати аналізу стану основних засобів, особливо показники їхнього введення та вибуття, треба мати на увазі, що інвестиційні процеси в компанії носять не перманентний, а дискретний характер, тобто в окремі періоди вони активізуються, потім настає певний спад в інвестиційній діяльності. Це призводить до суттєвих коливань таких показників, як коефіцієнти введення та вибуття, періоди оновлення та вибуття. Тому за показниками введення та вибуття, розрахованими за три роки, не завжди можна адекватно оцінити інвестиційну діяльність компанії та стан її основних засобів.

Тим не менш компанії варто звернути на це увагу для налагодження більш ефективної діяльності в майбутньому. Негативним явищем в діяльності підприємства є те, що основні засоби зношені на більше 50%, тому є застарілими і потребують оновлення, модернізації. В результаті цього придатними до використання на кінець 2021 р. є 47,1% вартості всіх основних засобів ТОВ «Вітрайт».

Економічна ефективність використання основних засобів організації проявляється у збільшенні обсягу виробництва (продажів), а отже, прибутковості

організації в цілому (табл 2.8).

Таблиця 2.8

**Показники ефективності використання основних засобів
підприємства**

Показники	Роки			Відхилення 2021 / 2019	Темп зростання 2021 / 2019
	2019 р.	2020 р.	2021 р.		
Фондоозброєність праці	986,74	1431,83	1270,58	283,84	28,77
Фондовіддача	1,025	0,919	0,937	-0,09	-8,61
Фондомісткість	0,976	1,088	1,068	0,09	9,42
Рентабельність основних засобів	0,413	0,381	0,369	-0,04	-10,49

Аналізуючи дані таблиці, можна зазначити: фондівіддача основних засобів у 2021 році зменшилася на 8,61% порівняно з 2019 роком і склала 0,937, однак якщо порівнювати з попереднім роком вона трохи зросла на 1,9%. В 2019 році цей показник мав найвище значення і складав 1,025. Зменшення показника фондівіддачі свідчить про не ефективність використання основних засобів.

Зміна фондомісткості в динаміці показує зміну вартості основних засобів на одну грн продукції та застосовується при визначенні суми відносної перевитрати або економії коштів в основні засоби[28]. Фондомісткість складає на кінець 2021 р. 1,068., що на 9,42 % більше за 2019 рік. З отриманих результатів проведених розрахунків можна зробити висновок про зростання вартості витрат виробничих фондів на одиницю виробленої продукції.

Фондоозброєність праці в 2021 році склала 1270,58 тис.грн, що на 28,77% більше за 2019 рік. Збільшення засобів озброєності свідчить про збільшення забезпечення працівників підприємства засобами виробництва, оскільки даний показник показує скільки на одного працюючого доводиться основних засобів.

Рентабельність основних засобів впродовж аналізованого періоду має негативну динаміку до зменшення. У 2021 році вона скоротилася на 10,49 % порівняно з 2019 роком. Рівень рентабельності виробничих коштів вищий, коли

вища прибутковість продукції, фондovіддача основних засобів і швидкість обороту оборотних засобів. Таким чином можна зробити висновок про деяке погіршення ефективності виробничого процесу в компанії.

Проаналізуємо динаміку показників фондovіддачі та фондovісткості за 2019-2021 роки.

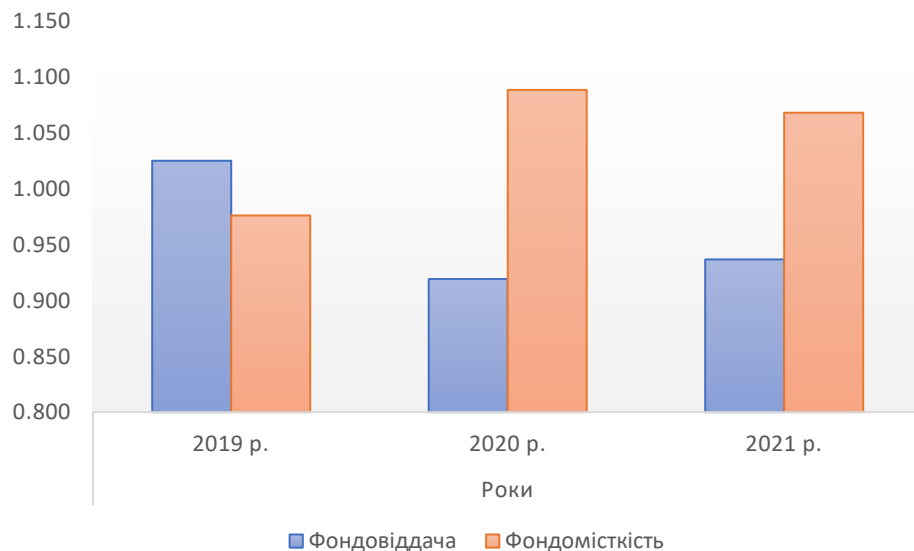

Рисунок 2.5 - Динаміка показників фондovіддачі та фондovісткості за 2019-2021рр.

Коефіцієнт фондovісткості збільшувався протягом аналізованого періоду, а коефіцієнт фондovіддачі, навпаки, спадав. За нормальних умов фондovіддача повинна мати тенденцію до збільшення, а фондovісткість – до зменшення[29]. Головна причина зниження фондovіддачі – неефективне використання основних засобів компанією. Тим не менш, варто відзначити, зниження фондovіддачі може виникати по ряду виправданих або об'єктивно неминучих причин. Так наприклад, знижує фондovіддачу зростання витрат на техніку безпеки і ергономіку, тобто підвищення комфортності робочих місць. У даному випадку зростання фондovісткості - свідомо «плата» за досягнення певних соціальних вимог і цілей. Для формування більш ґрунтовних висновків необхідне проведення іншого детального аналізу.

Таким чином завдання менеджменту ТОВ «Вітрайт» в майбутньому має зводитися до підвищення ефективності використання основних засобів. Це може

відбуватися у фінансових результатах роботи компанії за рахунок: збільшення реалізації продукції, зниження собівартості, поліпшення якості продукції, зниження податку на майно та збільшення балансового прибутку.

2.3. Техніко-економічний аналіз результатів господарської діяльності підприємства

З наявних даних фінансової звітності, проведемо аналіз основних техніко-економічних показників діяльності підприємства у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «Вітрайт»

Показники	Роки			Відхилення, +;- 2021 рік до 2019 року	Темп приросту, % 2021 рік до 2019 року
	2019 р.	2020 р.	2021 р.		
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	22 246	25 001	28 559	6 313	28,38
Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	7 725	8 468	9 646	1 921	24,87
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	8 961	10 370	11 267	2 306	25,73
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	22	19	24	2	9,09
Фонд оплати праці, грн.	1 413 988	1 705 312	2 020 724	606 736	42,91
Власний капітал, тис. грн.	13 660	11 430	12 465	-1 195	-8,75
Основні засоби (первісна вартість), тис. грн.	27 184	31 750	34 575	7 391	27,19
Залишкова вартість основних засобів, тис. грн.	12 044	14 617	16 291	4 247	35,26
Нарахований знос основних засобів, тис. грн.	-15 140	-17 133	-18 284	-3 144	20,77
Дебіторська заборгованість тис. грн.	848	826	1 102	254	29,92
Кредиторська заборгованість тис. грн.	0	4 011	6 994	6 994	-
Рентабельність продажів, %	65,27	66,13	66,22	0,95	1,46
Рентабельність активів, %	36,43	40,34	39,65	3,23	8,86

За результатами отриманих розрахунків впродовж аналізованого періоду спостерігається позитивна тенденція збільшення виручки на підприємстві. В

2021 році обсяг виручки склав 28 559 тис. грн., що на 6313 тис. грн. або 28,38% більше за показник 2019 року. Показник собівартості склав у 2021 році 9646 тис.грн., що на 1920 тис.грн або 24,87% більше за 2019 рік. В цілому прибуток на підприємстві з 2019 року збільшився на 2306 тис. грн або 25,73% і становив 11 267 тис. грн.

Кількість працівників підприємства протягом досліджуваного періоду років поступово збільшується. Так, у 2021 році кількість працівників склала 24 особи, що на 5 більше за 2020 рік та на 2 осіб або 9,09 % більше за 2019 рік. Фонд оплати праці також зріс і склав 2 020 724 грн, що на 606736 грн більше за 2019 рік.

Негативна тенденція спостерігається у зростанні кредиторської заборгованості. Так, з 2020 року обсяг кредитів підприємства становив 4011 тис.грн, а вже наступного року закредитованість істотно збільшилася до 6994 тис.грн. Збільшення кредиторської заборгованості призводить до зменшення показника фінансової стабільності та збільшення фінансового ризику підприємства.

Тим не менш за результатами розрахунку ефективності діяльності, можна зробити висновки про задовільний стан управління підприємством (рис.2.6). Показники рентабельності активів та продажів протягом досліджуваного періоду мають достатньо високі значення.

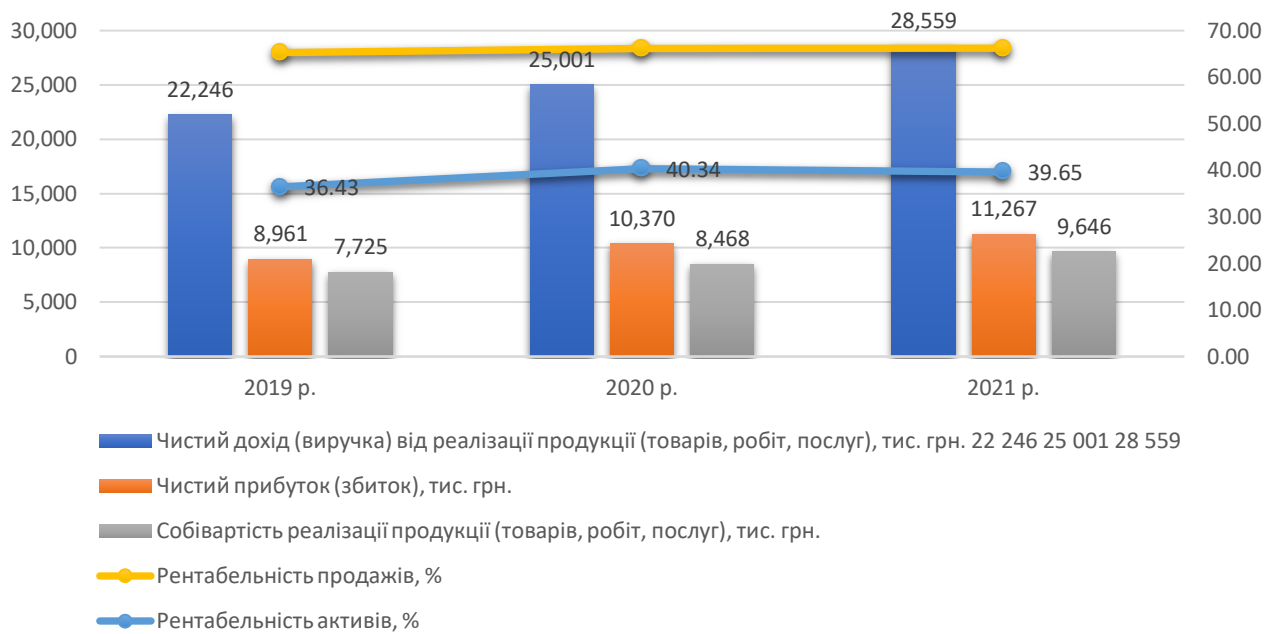

Рис. 2.6 Результати фінансової діяльності ТОВ «Вітрайт» протягом 2019-2021 рр.

В 2021 році показник рентабельності активів склав 39,65%, що на 3,23 % більше за позаминулорічний показник. Це засвідчує ефективність використання активів компанії для генерації прибутку. Показник рентабельності продажів є індикатором фінансової результативності компанії. Протягом досліджуваного періоду він складав приблизно 65-66% без істотних коливань, що свідчить про достатньо високу та стабільну операційну ефективність.

Визначити динаміку витрат операційної діяльності підприємства за економічними елементами та їх питому вагу. Витрати операційної діяльності підприємства групуються за такими економічними елементами: матеріальні затрати; витрати на оплату праці; відрахування на соціальні заходи; амортизація; інші операційні витрати.

Загальна сума витрат операційної діяльності підприємства в 2021 році склала 13 990 тис. грн, що на 2 279 тис. грн. В розрізі окремих показників матеріальні затрати підприємства в 2021 році зменшилися на 40 тис. грн та склали 72 тис. грн. Всі інші показники впродовж аналізованого періоду демонструють динаміку до зростання.

Результати розрахунків представлено в таблиці 2.10.

Динаміка витрат операційної діяльності підприємства за їх питомою вагою

Показники	Роки						Відхилення	
	2019 р.		2020 р.		2021 р.		2021/2019	
	тис. грн.	питома вага %	тис. грн.	питома вага %	тис. грн.	питома вага %	тис. грн.	питома вага %
матеріальні затрати	111	0,95	161	1,32	72	0,51	-40	-0,44
витрати на оплату праці	1 414	12,07	1 705	13,98	2 021	14,44	607	2,37
відрахування на соціальні заходи	243	2,07	312	2,56	391	2,80	148	0,72
амортизація	3 150	26,90	3 966	32,52	4 410	31,52	1 259	4,62
інші операційні витрати	6 792	58,00	6 051	49,62	7 097	50,73	305	-7,27
Всього:	11 711	100	12 196	100	13 990	100	2 279	-

Розглянемо більш детально структуру витрат операційної діяльності підприємства (рис 2.7).

Рис. 2.7. Структура витрат операційної діяльності підприємств за 2021 рік

В загальній структурі витрат операційної діяльності у 2021 році найбільшу частку займають інші операційні витрати - 50,73%, після них амортизація –

31,52% та витрати на оплату праці – 14,44%. Відрахування на соціальні заходи та матеріальні затрати займають незначну частку та складають 2,8% та 0,51% відповідно.

Аналізуючи динаміку зміни структури витрат операційної діяльності підприємства, можна відзначити зменшення питомої ваги на 7,27% інших операційних витрат та навпаки збільшення питомої ваги амортизації на 4,62%.

Отже за підсумками аналізу на підприємстві помічається загальне зростання витрат операційної діяльності але враховуючи збільшення обсягу отримуваної виручки, а отже збільшення та масштабування діяльності, дані показники цілком закономірні та логічні.

Отже, за результатами проведеного аналізу, можна зробити висновки про високу професійну кваліфікацію менеджменту підприємства та ефективне використання майна організації. Висока якість управління активами підприємства зумовлює добрий фінансовий стан підприємства та позитивну динаміку в зростанні прибутку. Водночас зростання кредиторської заборгованості, починаючи з 2020 року, має викликати стурбованість у керівників компанії та необхідність розробки та впровадження ефективних заходів щодо управління кредиторською заборгованістю.

Основні завдання управління кредиторською заборгованістю полягають в прискоренні платежів зі сторони клієнтів підприємства, зниженні «поганих» боргів (тобто таких боргів, виплати по яким сумнівні або вже точно не поступлять), в проведенні ефективної політики продаж, недопущенні необґрунтованого росту кредиторської заборгованості, особливо невиплаченої в строк, оскільки це приводить до обкладання штрафами, пені, розірвання договірних відносин, загрози забезпечення безперебійності поставок товарно-матеріальних цінностей тощо [30].

Модель управління кредиторською заборгованістю для ТОВ «Вітрайт» може містити такі складові елементи, як: статичний та динамічний аналіз формування та погашення кредиторської заборгованості та її впливу на величину грошових потоків; обґрунтування доцільності отримання відстрочки оплати

рахунків постачальників, а також оптимального терміну такої відстрочки; попередження формування простроченої кредиторської заборгованості та забезпечення пролонгації кредиторської заборгованості тощо[31].

Значних успіхів у зниженні загальної потреби в оборотних активах можна досягти, напрацювавши ефективну політику управління дебіторською заборгованістю. Грамотне управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємства в умовах дефіциту оборотних коштів з урахуванням аспектів його стратегічного розвитку та конкретних тактичних цілей є цілісним процесом та має передбачати модифікацію та застосування альтернативних концепцій управління капіталом загалом, а також методів оцінки ефективності його функціонування, адекватних сучасним умовам господарювання в Україні та світі.

2.4. Оцінка ефективності лізингових операцій ТОВ «Вітрайт»

За результатами проведеного аналізу в попередньому розділі було встановлено, що негативним явищем в діяльності підприємства є те, що основні засоби зношені на більше 50%, тому є застарілими і потребують оновлення, модернізації. Лізинг устаткування є ефективним рішенням для підприємств, які відчувають брак коштів, що дозволяє позбутися потреби інвестувати основний капітал в устаткування. Право власності належить фінансовій установі чи лізингової компанії, тоді як бізнес фактично використовує об'єкт лізингу.

ТОВ «Вітрайт», маючи широку базу даних перевізників, може надавати машини безпосередніх перевізників своїм клієнтам, а також використовувати і машини самим, тим самим оптимізуючи витрати на перевезення власних вантажів. ТОВ «Вітрайт», як і будь-яка інша комерційна організація, прагне подальшого розвитку та розширення своєї діяльності. Виконання вищезазначеного завдання дозволить залучити більшу кількість контрагентів, а також розширити спектр послуг.

Одним з напрямів розвитку підприємства є оновлення та розширення парку

рухомого складу, що дозволить організації використовувати власні машини для перевезень власних вантажів, уникаючи купівлі послуг із перевезень в інших перевізників. Основою виконання цього завдання є застосування лізингу автотранспорту.

Розглянемо загальну суму лізингових платежів ТОВ «Вітрайт» у 2021 році, до якої включаються:

- сума амортизації лізингового майна на весь термін лізингового договору;
- комісійна винагорода лізингодавця;
- плата за додаткові послуги лізингодавця, передбачені договором.

Загальну суму лізингових платежів будемо розраховувати за формулою (2.1):

$$П = А + К + В + Д + ПДВ, \quad (2.1)$$

де П – загальна сума лізингових платежів;

А – сума амортизаційних відрахувань;

К - плата за кредитні ресурси, що використовуються лізингодавцем;

В - комісійна винагорода лізингодавцю за надання майна за договором лізингу;

Д - вартість додаткових послуг, що надаються лізингоодержувачу з боку лізингодавця на основі договору;

ПДВ – податок на додану вартість.

Дана формула обчислення лізингових платежів є оптимальною, оскільки вона відображає всю взаємодію сторін даного договору: лізингодавцем та балансоутримувачем виступає фірма ТОВ «Кар Інвест Україна» (м. Київ, вул. Усенка, 8), виробником шведський концерн «SCANIA» CV AB, а лізингоодержувачем, досліджуване підприємство ТОВ «Вітрайт». За попередньою угодою з урахуванням досвіду роботи з технікою фірми SCANIA ТОВ «Вітрайт» погодилося на такі умови:

вартість контракту становитиме 180 тис. дол. США;

у рахунок передоплати у розмірі 25% вартості контракту фірмі ТОВ «Кар

Інвест Україна» передано активна частина основних засобів, балансова вартість яких становить приблизно 42 тис. дол. США, також переведено на рахунок фірми кошти у розмірі 3 тис. доларів США;

термін дії договору – 2 роки з моменту підписання договору;

ТОВ «Кар Інвест Україна» постачає ТОВ «ВІТРАЙТ» чотири тягачі SCANIA 113 2013 року випуску, що задовольняють нормам I-EURO 2 по чистоті, та чотирьох причепів фірми «Kogel» 2013 року випуску, об'ємом 560 м3;

винагорода лізингової компанії за надання своїх послуг становила 3% вартості контракту на рік;

лізингові платежі виплачуються рівними частинами щомісяця, тобто ТОВ «Вітрайт» має здійснити 24 платежі;

Фірма ТОВ «Кар Інвест Україна» страхує майно, що передається лізингоодержувачу, на суму 20 тис. дол. США, та витрати на страхування включаються до суми лізингових платежів;

викуп техніки буде здійснено за залишковою вартістю на момент закінчення дії договору за норми амортизації 35%;

обов'язковою умовою договору є обслуговування техніки в авторизованому сервісі SCANIA.

Таким чином, виходячи з вище перерахованих умов договору, можна подати розрахунок лізингових платежів у 2020-2021 рр., які ТОВ «ВІТРАЙТ» сплатило лізингодавцю (табл.2.11).

Таблиця 2.11

Розрахунок плати за використовувани лізингові ресурси

Рік	Вартість автотрансп. на початок року (тис. USD)	Сума амортизац. відрахувань (тис. USD)	Вартість автотранспорту (тис. USD)	Лізингові ресурси (USD)	% за лізинг	Плата за використовувани лізингові ресурси (USD)
2020	135	47,25	87,75	111375	11	12251,25
2021	87,75	47,25	40,5	64125	11	7053,75

Оскільки ТОВ «Вітрайт» здійснює передоплату у розмірі 25% вартості контракту, то вартість майна, що передається за договором лізингу, становить

135000 дол. США, при цьому норма амортизаційних відрахувань становить 35% (прискорена амортизація). Виходячи з вищенаведених даних, можна спрогнозувати, що залишкова вартість обладнання, за якою буде здійснено викуп автотранспорту, становитиме 40,5 тис. дол. США. Далі необхідно зробити розрахунок з урахуванням ПДВ. І тому складемо таблицю 2.12.

Таблиця 2.12

Елементи лізингових платежів та ПДВ

Рік	Лізингова винагорода (USD)	Плата за лізинг, що використовується (USD)	Плата за додаткові послуги (USD)	Річний виторг (в USD еквіваленті)	Ставка ПДВ (%)	Сума ПДВ (USD)
2020	5400	12251,25	10	11030	20	2206
2021	5400	7053,75	10	9874	20	1974,8

Комісійна винагорода лізингодавця становить 3% вартості контракту на рік. При цьому лізингодавець надає додаткові послуги зі страхування майна, що передається в лізинг, на суму 10 тис. дол. на рік та витрати на страхування включаються до суми лізингових платежів.

За даними таблиці 2.11 та таблиці 2.12 розраховуємо загальну суму лізингових платежів:

за 2020 рік:

$$P=47250 + 12251,25 + 5400 + 10 + 2206= 67117,25 \text{ (USD)}$$

за 2021 рік:

$$P=47250 + 7053,75 + 5400 + 10 + 1974,8=61688,55 \text{ (USD)}$$

Таким чином, сумарний лізинговий платіж за два роки становив 128805,8 USD. За умовами договору, платежі здійснювалися рівними частинами, щомісяця, тобто щомісяця, ТОВ «Вітрайт» виплачував по 5349,48 USD.

Висновки до розділу 2

Укладання лізингового договору вигідно всім сторонам цієї угоди. Для продавця – це додаткова можливість збуту своєї продукції, для лізингоодержувача – можливість розширення та покращення бізнесу, для держави – розвиток інноваційних технологій та економіки загалом, натомість лізингова компанія стає фінансовою ланкою між виробником та споживачем, одержуючи за це прибуток.

ТОВ «Вітрайт» при лізинговій угоді звільняється від одноразової повної оплати вартості майна, що вигідно відрізняє лізинг від звичайної купівлі-продажу. Для підприємства зменшується ризик морального та фізичного зносу та старіння майна, оскільки майно не купується у власність, а береться до тимчасового користування. Лізингове майно може не значитися у лізингоодержувача на його балансі, що не збільшує його активи та звільняє від сплати податку це майно.

Таким чином ТОВ «Вітрайт» має можливість придбати обладнання без початкових фінансових витрат. Можливості лізингу допоможуть керівництву ТОВ «Вітрайт» ефективно розміщувати кошти, наростити кількість основних фондів та своєчасно оновлювати їх, а також створити сприятливі передумови для збільшення швидкості оборотності капіталу.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБЛЕННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ЛІЗИНГОВИМИ ОПЕРАЦІЯМИ

3.1. Методологічні підходи підвищення ефективності управління лізинговими операціями

У сучасних ринкових умовах господарювання до основних напрямів розвитку економіки України належить реалізація стратегії розвитку конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, до завдань якої входять задоволення потреб внутрішнього ринку, збільшення обсягів власного виробництва, стимулювання випуску товарів та послуг, які мають експортний потенціал, підвищення їхньої конкурентоспроможності на світовому ринку. У зв'язку з цим існує необхідність модернізації виробничої інфраструктури, впровадження інноваційних технологій, зростання інвестиційної активності. На сьогоднішній день одним із найважливіших методів інвестування господарської діяльності та оновлення матеріально-технічної бази підприємств є лізинг.

Лізинг є потужним стимулятором інвестиційних процесів, а також зростання обсягів виробництва та його прибутковості, за рахунок підвищення технічної оснащеності підприємств, оновлення парку машин та обладнання[32]. Це також особливо актуально на сучасному етапі розвитку підприємств, коли зростає потреба організацій у оновленні основних виробничих фондів, розвитку потужностей підприємства, проведенні технічного переозброєння. Різко наростають обсяги морально застарілих та фізично зношених машин, механізмів та обладнання, а також виробничих будівель та споруд.

Лізинг – один із найбільш прогресивних методів матеріально-технічного забезпечення виробництва, який відкриває можливість без великих початкових вкладень із набагато меншими витратами порівняно з використанням кредиту нарощувати парк машин, не створюючи при цьому дорогої служби механізації

для обслуговування нової техніки. Лізинг дозволяє використовувати у виробничій діяльності як окремі види машин, так і цілі укомплектовані технології. Він створює умови для застосування найбільш передової техніки в умовах її швидкого старіння та гострого дефіциту фінансових коштів, а також сприяє переорієнтації банків із ринку цінних паперів на інвестиції у розвиток виробництва. Через це дедалі більше підприємств визнають лізинг одним із найбільш прогресивних методів інвестування коштів у техніку та обладнання та активно його використовують[33].

Лізинг як інструмент фінансування досліджуваного підприємства ТОВ «Вітрайт» має сильні та слабкі сторони, а також залежить від впливу багатьох факторів. Результативність лізингової діяльності в значній мірі залежить від зовнішнього середовища господарювання та внутрішнього. Зовнішнє середовище формується під впливом державного регулювання, прерогативою якого є створення сприятливого правового поля. Іншими факторами впливу на здійснення лізингової діяльності є розмір, порядок розрахунку та сплати лізингових платежів[34].

Для розробки ефективних пропозицій щодо вдосконалення управління лізинговою діяльністю підприємства необхідно провести дослідження, проаналізувавши внутрішнє та зовнішнє середовище організації. Аналіз зовнішнього середовища визначає вплив на стратегію організації зовнішніх чинників, саме які з них загрожують обраній стратегії. Такий аналіз показує та відображає небезпеки та можливості та їх вплив на компанію. Аналіз внутрішнього середовища визначає сильні та слабкі сторони та те, наскільки компанія може скористатися можливостями зовнішнього середовища та мінімізувати загрози, які можуть погіршити становище у зв'язку з майбутніми проблемами, пов'язаними із зовнішніми факторами.

Для виявлення характеристики застосування лізингу підприємством щодо зовнішнього та внутрішнього середовища було проведено SWOT-аналіз. SWOT-аналіз – аналіз сильних та слабких сторін, можливостей та потенційних загроз. Дослідження ринкової ситуації проводиться з метою визначити, як сильні та

слабкі сторони, можливості та потенційні загрози впливають на стратегію. SWOT-аналіз представлений у вигляді таблиці 3.1.

Таблиця 3.1.

SWOT-аналіз факторів застосування лізингу для ТОВ «Вітрайт»

Сильні сторони	Слабкі сторони
Відносна доступність у порівнянні з іншими способами інвестування в основний капітал (лояльне ставлення до фінансового стану позичальника)	Неможливість продати, передати до суборенди, закласти майно, отримане у користування за договором лізингу до закінчення його терміну
Рівномірний розподіл витрат на строк договору (гнучка система платежів)	Остаточна ціна послуги вища за кредит
Отримання додаткових знижок при купівлі чи оренді предметів лізингу у постачальників	Складнощі в організації угоди
Зниження ризиків, пов'язаних із організаційними питаннями придбання майна, а також витрат часу та коштів на проведення цих процедур.	Бажання лізингових компаній збільшити доходи кожного укладеного договору (нарахування додаткових зборів, комісій, завищення ціни обов'язкові додаткові услуги)
Страховання предмета лізингу.	Присутність на ринку ненадійних лізингових компаній та відсутність правового статусу у професійних лізингодавців, що негативно впливає на репутацію та інвестиційну привабливість ринку.
Можливості	Загрози
Розвиток напряму та збільшення обсягів державної підтримки лізингової діяльності	Високий рівень інфляції, зростання курсу іноземних валют, що збільшують вартість предметів лізингу
Можливість оновлення, модернізації основних фондів	Високий рівень процентних ставок за кредитом на строк від трьох років
Економія власного капіталу	Високе податкове навантаження
Підвищення конкурентоздатності на ринку	Недосконалість законодавчої бази, що регулює лізингову діяльність

Цінність та актуальність лізингу для ТОВ «Вітрайт» визначаються тим, що він здатний стимулювати підвищення ділової активності підприємства, залучити фінансування до основних фондів, покращити рівень платоспроможності, підвищити конкурентоспроможність та забезпечити економію власних фінансових ресурсів, направляючи їх замість цього в операційну діяльність. Однак його ефективність знижують прояв слабких сторін та негативний вплив ризиків. Їх можна усунути чи мінімізувати шляхом тісної взаємодії учасників ринку лізингу та державних структур[35].

Загалом, з боку держави, головною умовою розвитку ринку лізингових послуг є стимулюванні ділової активності учасників лізингових угод. Це, перш за все, вимагає наявності надійного нормативно-правового забезпечення[36]. Необхідною умовою в перетворенні лізингових відносин, підвищенні ефективності лізингових угод також є формування і розвиток інфраструктури лізингу, що розвивається паралельно з лізинговим бізнесом[37].

Для забезпечення ефективності лізингових операцій доцільно провести комплекс заходів, що передбачає:

- зниження вартості нотаріальних послуг з оформлення договорів лізингу з метою ослаблення фінансового навантаження на учасників лізингової угоди;

- надання податкових пільг щодо операцій з міжнародного лізингу для ввезення на територію України високотехнологічного обладнання;

- створення лізингових центрів, що спеціалізуються на обслуговуванні підприємств;

- розробка державної програми підтримки лізингу, яка б передбачала залучення банківського сектора до розвитку лізингових послуг;

- належним чином на законодавчому рівні захистити права лізингодавців та власників майна, які є об'єктом лізингових операцій;

- запровадити ефективну систему моніторингу лізингового ринку тощо[38].

Очевидно, що державна підтримка лізингового ринку позитивно вплине на всіх його учасників. Лізингоодержувачам нададуть вигідніші умови угоди, а лізингодавці отримають додаткові гарантії повернення платежів. Тільки в цьому випадку лізинг в Україні зможе виконувати свої функції – прискорювати розвиток стратегічно важливих галузей, сприятиме широкому залученню інвестицій до економіки.

З погляду на управління лізинговими операціями всередині самого підприємства, варто констатувати, що у зв'язку з новизною лізингу в Україні існуюча інформація про управління не тільки не дозволяє визначити напрямки удосконалення, але навіть не дає чіткого уявлення про механізм, що склався[39]. Важливе значення для управління відіграє чітка класифікація, вироблених

світовою та вітчизняною господарською практикою різновидів лізингу. Створена в Україні система управління лізингом не повною мірою відповідає вимогам до цілісної системи. Існують елементи системи, між якими склалися певні зв'язки. Дієздатність системи визначається механізмом управління, що забезпечує вплив окремих елементів на лізингову діяльність певними методами та стимулами[40]. У той же час організаційно-економічний механізм, що склався в Україні, не забезпечує активної та ефективної лізингової діяльності суб'єктів господарювання.

Важливим напрямом підвищення ефективності управління лізинговими операціями на підприємствах України, в тому числі досліджуваному, є розробка та застосування критеріїв оцінки ефективності використання лізингу для підприємства. Аналіз методичних підходів до оцінки ефективності застосування лізингу на підприємстві показує необхідність диференціації якісної сторони обґрунтування ефективності лізингу та кількісних аспектів оцінки ефективності його використання.

Під економічною ефективністю лізингу часто розуміється отримання певної вигоди (економії, прибутку) суб'єктом лізингової угоди проти інших засобів придбання устаткування (банківським кредитом наприклад) [41]. Тобто необхідно проводити порівняння витрат за кожним способом фінансування. Принципом, виходячи з якого виробляється порівняння, стає фінансова еквівалентність платежів, наведених до того самого часу шляхом дисконтування.

Варто зазначити, що вартість лізингу може бути нижчою від вартості позички тільки за наявності певних амортизаційних та податкових пільг. Вартість лізингу підприємства багато в чому визначається також структурою і, відповідно, величиною лізингового платежу. На основі оцінки цих індикаторів приймається рішення про доцільність укладання лізингового договору. Окрім організаційного, податкового та амортизаційного аспектів, а також стану ринку кредитних ресурсів, безпосередній вплив на величину лізингового платежу має сам методичний підхід до його розрахунку [42].

Крім вартісного підходу ефективність застосування лізингу на

підприємстві може бути визначена за допомогою оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства (який, відповідно, повинен зрости). Оціночними показниками конкурентоспроможності підприємства може бути окремі індикатори, наприклад, величина частки ринку за сегментами, темпи зростання ринкової частки, і системні індикатори, обумовлені експертними методами, виходячи з яких будуються рейтинги підприємств.

Якщо виходити з розуміння економічної ефективності лізингу для підприємства отримання ним певної вигоди (економії, прибутку), порівняно з іншими засобами придбання обладнання (наприклад, банківським кредитом), то «вузьким» місцем такого підходу є наявність принципових можливостей у конкретного підприємства щодо використання інших способів придбання у певних економічних умовах[43]. Різновидом цього підходу може бути розгляд можливості застосування конкретним підприємством різних видів лізингу згідно з чинним законодавством України. Економічним ефектом при цьому буде величина прибутку чи економії коштів підприємства, проміжним етапом оцінки при цьому буде як збільшення позитивного грошового потоку, так і скорочення негативного.

Отже, на основі цього для підприємств, зокрема ТОВ «Вітрайт», пропонується застосовувати у свої господарській діяльності, систему критеріїв оцінки ефективності застосування лізингу, яка представлена на рис.3.1.

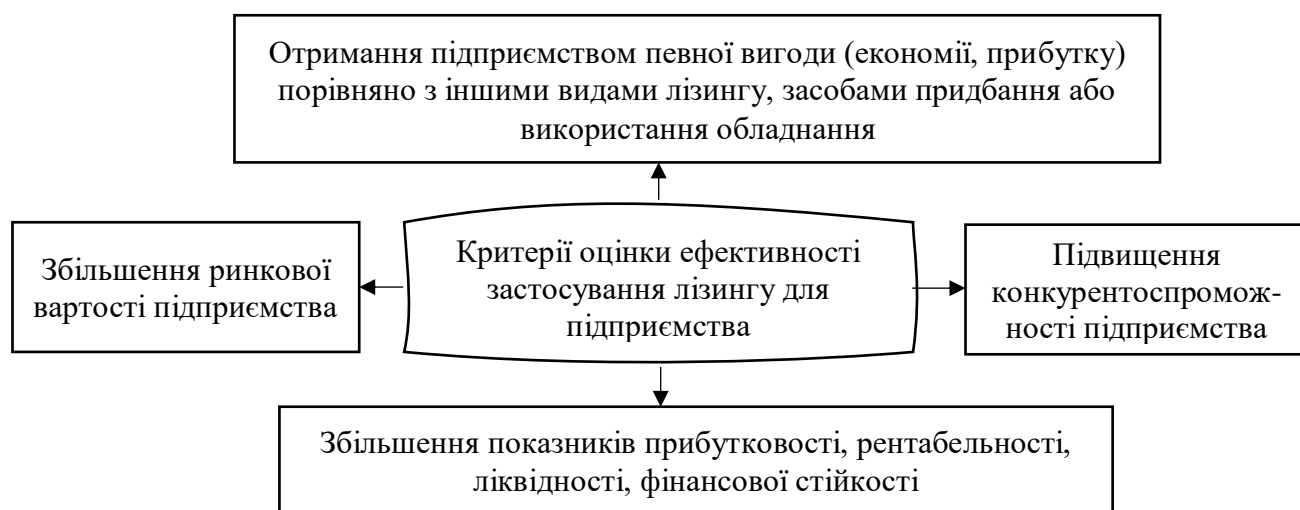

Рис.3.1. Критерії оцінки ефективності застосування лізингу на

підприємствах

Розроблені критерії оцінки ефективності застосування лізингу для ТОВ «Вітрайт», зокрема: отримання підприємством певної вигоди (економії, прибутку) порівняно з іншими видами лізингу, способами придбання або використання обладнання, підвищення конкурентоспроможності підприємства, збільшення показників прибутковості, рентабельності, ліквідності, фінансової стійкості, збільшення ринкової вартості підприємства, дадуть можливість вибору менеджменту підприємства серед існуючих варіантів найбільш ефективне та своєчасне управлінське рішення.

Таким чином, лізинг є актуальною формою фінансової підтримки бізнесу. Його ефективність залежить від впливу багатьох факторів. Для усунення недоліків та мінімізації ризиків у цій сфері діяльності необхідно розвивати партнерські відносини між суб'єктами лізингового ринку, а також державою. Їхня активна взаємодія, а також розробка та реалізація спеціальних заходів, спрямованих на підтримку лізингу, сприятимуть розвитку ключових галузей сучасної української економіки; оновленню матеріально-технічної бази підприємств; збільшення їх підприємницької та інвестиційної активності; виробництву високоякісних товарів та послуг; зростання зайнятості та підвищення добробуту населення.

3.2. Напрями удосконалення управління лізинговими операціями на підприємстві ТОВ «Вітрайт»

Дослідження теоретично-практичних аспектів управління лізинговою діяльністю на підприємствах України показало, що в сучасних умовах господарювання відсутній чіткий механізм управління лізингом з позиції підприємства лізингоотримувача. Для вирішення даної проблеми необхідно розроблювати та застосовувати ефективні механізми управління лізингом, що стало би підґрунтям для ефективного використання лізингу з метою забезпечення розвитку підприємства.

В процесі дослідження було встановлено, що в механізмі управління лізинговими операціями важливе значення має методичний підхід до розрахунку лізингового платежу. На сьогоднішній день, в Україні відсутній перелік затверджених типових чи галузевих методик розрахунку лізингових платежів. Провівши ознайомлення з існуючими методиками було встановлено, що за своєю суттю використовуються два підходи – поелементний та підхід із використанням формули ануїтетів [44].

Створення інноваційної методики розрахунку лізингових платежів, побудованої на міжнародному акціонерному операційному лізингу з урахуванням страхування, зумовлене необхідністю придбання дорогого імпортного виробничого обладнання для його використання в інноваційній діяльності українських суб'єктів господарювання. Дана інноваційна лізингова методика відрізнятиметься від існуючих у наступному:

1. У складі лізингового платежу окремо виділятимуться:
  - 1.1. Суми позикових коштів, що використовуються кожною з лізингових компаній (українською та іноземною), що беруть участь у угоді.
  - 1.2. Суми комісійної винагороди, одержувані кожною лізинговою компанією (українською та іноземною), що бере участь у угоді.
  - 1.3. Суми додаткових послуг, які отримують кожна лізингова компанія (українська та іноземна), що бере участь в угоді, залежно від частки їх участі у наданні цього виду послуг.
2. У складі лізингового платежу буде окремо враховано суму страхових платежів, які отримують як українські, так і іноземні страхові компанії.
3. У складі лізингового платежу буде відсутня сума амортизаційних відрахувань, оскільки при операційному лізингу предмет лізингу повертається лізингодавцям, що дозволяє істотно знизити розмір лізингових платежів, що оплачуються лізингоодержувачем.
4. В основі розрахунку сум відсотків за кредитом та комісійною винагородою використовуватиметься сума кредиту та вартість лізингового майна відповідно, а не середньорічна вартість предмета правочину. Це пов'язано

з відсутністю розрахунку амортизаційних відрахувань, без розрахунку яких неможливо отримати середньорічну вартість лізингового майна.

Використання в даній методиці операційної складової дозволить лізингодержувачу вчасно позбавлятися морально застарілого предмета лізингової угоди. Загальна формула розрахунку суми лізингового платежу при міжнародному акціонерному операційному лізингу з урахуванням страхування має такий вигляд:

$$P_t = Z_u + Z_i + K_u + K_i + D_u + D_i + N_u + N_i + S_u + S_i \quad (3.1)$$

де - Сума лізингового платежу в t-й період;

Z_u – сума платежу за кредитними коштами, що припадає українській лізинговій компанії;

Z_i - сума платежу за кредитними засобами, що припадає іноземній лізинговій компанії;

K_u – сума платежу за комісійною винагородою, яка припадає українській лізинговій компанії;

K_i - сума платежу по комісійній винагороді, що припадає іноземній лізинговій компанії;

D_u – сума платіж за додатковими послугами, що припадає українській лізинговій компанії;

D_i - сума платежу за додатковими послугами, що припадає іноземній лізинговій компанії;

N_u – сума ПДВ, що належить українській лізинговій компанії;

N_i – сума ПДВ, що належить іноземній лізинговій компанії;

S_u – сума страхових платежів, що належить українській страховій компанії;

S_i – сума страхових платежів, що належить іноземній страховій компанії.

Далі деталізуємо формулу 3.1. Так, розрахунок суми платежу, за кредитними засобами української (формула 3.2) та іноземної (формула 3.3) лізингової компанії розраховується як:

$$Z_u = \frac{C_u * (1 + (a_u * t))}{n} ; \quad (3.2)$$

$$Z_i = \frac{C_i * (1 + (a_i * t))}{n} ; \quad (3.3)$$

де C_u – сума кредиту, задіяна українським лізингодавцем на придбання своєї частини лізингового майна, за вирахуванням викупної вартості;

C_i – сума кредиту, задіяна іноземним лізингодавцем для придбання своєї частини лізингового майна, за вирахуванням викупної вартості;

a_u – відсоток за кредитом українського лізингодавця (у частках);

a_i – відсоток за кредитом іноземного лізингодавця (у частках);

n – кількість лізингових платежів;

t – Період.

Розрахунок суми платежу за комісійною винагородою, що припадає українській (формула 3.45) та іноземній (формула 3.5) лізинговій компанії, розраховується таким чином:

$$K_u = \frac{L_u * (1 + (b_u * t))}{n} ; \quad (3.4)$$

$$K_i = \frac{L_i * (1 + (b_i * t))}{n} ; \quad (3.5)$$

де L_u – частина вартості лізингового майна, що припадає на українського лізингодавця, за вирахуванням викупної вартості;

L_i – частина вартості лізингового майна, що припадає на іноземного лізингодавця, за вирахуванням викупної вартості;

b_u – відсоток за комісійною винагородою українського лізингодавця (у частках);

b_i – відсоток по комісійній винагороді іноземного лізингодавця (у частках).

Розрахунок суми платежу за додатковими послугами, що припадають на частку українського (формула 3.6) та іноземного (формула 3.7) лізингодавця, розраховується як:

$$D_u = \frac{L_u * (1 + (p_u * t))}{n}; \quad (3.6)$$

$$D_i = \frac{L_i * (1 + (p_i * t))}{n}; \quad (3.7)$$

де p_u – відсоток за додатковими послугами, які припадають на частку українського лізингодавця (у частках);

p_i - відсоток за додатковими послугами, що припадають на частку іноземного лізингодавця (у частках).

Розрахунок суми ПДВ, що належить українській (формула 3.8) та іноземній (формула 3.9) лізингодавцям, розраховується як:

$$N_u = Z_u + K_u + D_u * y_u; \quad (3.8)$$

$$N_i = Z_i + K_i + D_i * y_i; \quad (3.9)$$

де y_u – відсоток ПДВ, який застосовується в країні українського лізингодавця (у частках);

y_i - відсоток ПДВ, що застосовується в країні іноземного лізингодавця (у частках).

У свою чергу, розрахунок суми страховки, що належить українській (формула 3.10) та іноземній (формула 3.11) страхової компанії, розраховується таким чином:

$$S_u = \frac{L_u * (1 + (m_u * t))}{n}; \quad (3.10)$$

$$S_i = \frac{L_i * (1 + (m_i * t))}{n}; \quad (3.11)$$

де m_u – відсоток страховки, який застосовує українська страхова компанія (у частках);

m_i - відсоток страховки, що застосовується іноземною страховою компанією (у частках).

Дана інноваційна методика розрахунку лізингових платежів, побудована на міжнародному акціонерному операційному лізингу з урахуванням

страхування, дозволить:

розрахувати лізинговий платіж за договором, в якому задіяні лізингодавці, що знаходяться як на території України, так і за кордоном;

врахувати особливості кредитування та оподаткування лізингодавця, у частині ставок, залежно від країни перебування;

включити до розрахунку суми страхових платежів українських та зарубіжних страхових компаній;

включити до розрахунку суми платежів за додатковими послугами українських та зарубіжних лізингодавців, залежно від обсягу участі в угоді;

врахувати у розрахунку суми відсотків за кредитом операційну складову лізингового договору.

Лізинг є діяльністю, яка підпорядкована досягненню певної мети та потребує створення ефективного механізму управління з урахуванням особливостей інвестиційного середовища підприємств при реалізації лізингової діяльності[45]. Для визначення інвестиційного середовища необхідно розглянути лізинг з погляду багатofакторної комплексної системи підприємницької діяльності, що поєднує сукупність лізингових, кредитних, інвестиційних та торгових організаційно-економічних відносин (рис. 3.2).

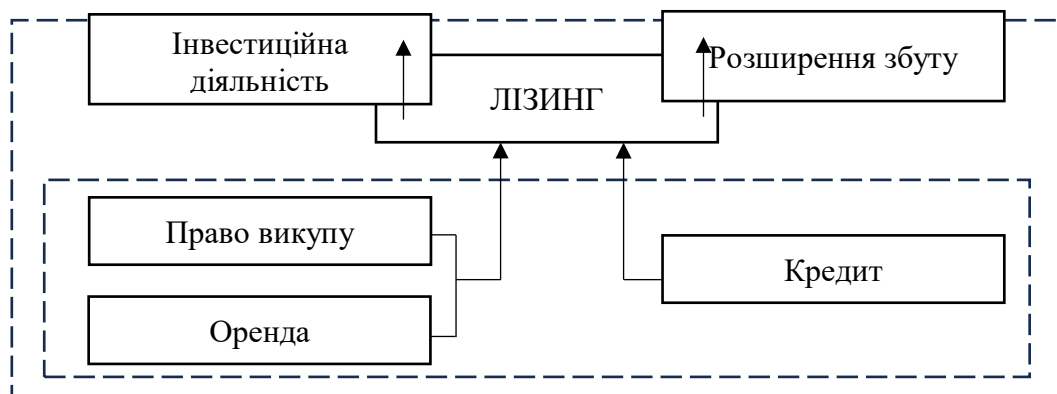

Рис. 3.2. Лізинг як багатofакторна система підприємницької діяльності

Використання системного підходу раціонально під час управління лізингової діяльністю для підприємства ТОВ «Вітрайт». Лізингова діяльність розглядається як система і тому їй властивий об'єкт і суб'єкти управління.

Область відновлення активної частини основних засобів за допомогою лізингу виступає керованою системою, тобто об'єктом управління. Підприємства, кредитори, постачальники, посередники, лізингові підприємства, продавці, державні органи є системою управління (суб'єктами управління).

При формуванні системи управління лізинговою діяльністю пропонується виділяти наступні основні складові: лізингодавець, лізингоодержувач, постачальник, держава, структура лізингової угоди (рис.3.3). Саме ці складові у своїй сукупності визначатимуть існування чи відсутність ланок системи управління, їх величину та організаційний статус, тобто їх загальне становище у системі управління та взаємозв'язку з іншими ланками.

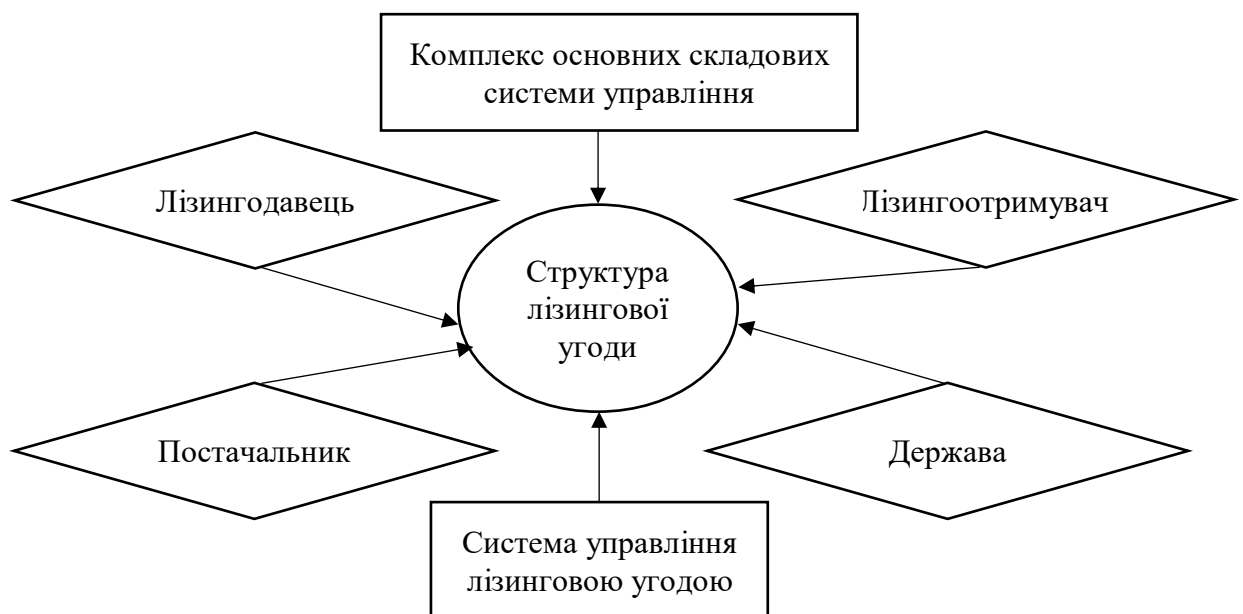
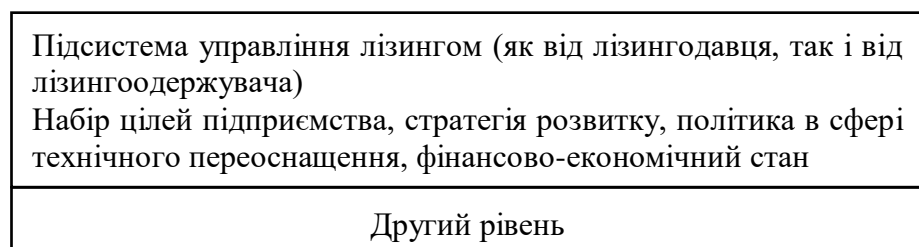

Рис.3.3. Основні складові системи управління лізинговою угодою

Організаційні та економічні принципи лізингу мають низьку чіткість, що є головною проблемою при використанні даного методу інвестиційної діяльності. До складу механізму управління лізингу входять елементи першого та другого рівня взаємодії (рис. 3.4).

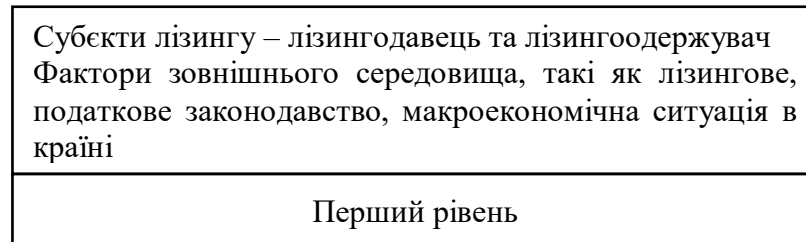

Рис. 3.4. Склад механізму управління лізингом

Взаємний вплив та узгодженість елементів першого рівня є основою для функціонування механізму управління лізинговою діяльністю. На основі чинного законодавства, економічної ситуації в державі, а також потреби, ТОВ «Вітрайт» та лізингодавець підписують договір лізингу. У той же час виявляють свої властивості підсистеми, які є елементами другого рівня управління лізинговою діяльністю та включають: планування, організацію, координацію і контроль, що базуються на наявності як у лізингодержувача, так і у лізингодавця. Ця підсистема складається з наступних елементів: цілі та стратегія підприємства, вдосконалення політики, фінансовий стан. З метою подальшого планування, організації, координації та контролю лізингової діяльності підприємства необхідно на підставі підсистеми сформулювати особливості планування лізингу.

Ефективне формування та функціонування системи управління ТОВ «Вітрайт» залежить від ефективного формування та функціонування його підсистем. Особливостями управління лізинговими операціями на підприємстві, що визначають необхідність їх використання для зменшення зносу технічних ресурсів, є: нестабільний фінансовий стан підприємств, дефіцит довгострокових позикових коштів, високий знос активної частини основних фондів, необхідність вдосконалення технологій, що передбачає якісне покращення технічних ресурсів підприємства.

На сьогоднішній день удосконалення управління лізинговими операціями та діяльністю в цілому має відбуватися на основі взаємодії всіх учасників лізингових відносин. Спільна діяльність учасників лізингових відносин,

здійснювана сьогодні у порівняно великих масштабах, викликає необхідність не тільки у підпорядкованості, а й у підпорядкуванні[46]. Тому виникає ієрархічна будова системи управління, тобто зв'язок ієрархічних рівнів. У зв'язку з цим, систему управління лізинговими операціями пропонується розглядати як ієрархію зв'язків та ланок, які здійснюють процеси управління у соціально-економічній системі. При цьому ті зв'язки, які характеризують систему управління лізинговими операціями, існують у тісній взаємодії з усіма зв'язками соціально-економічної системи.

В управлінні лізинговими операціями, крім системи лізингових відносин, існує процес управління лізинговими відносинами, що у сукупності утворюють поняття економічного механізму управління лізинговою діяльністю[47]. У межах економічного механізму управління лізингом відбувається послідовна взаємодія всіх учасників лізингових відносин. Тому поняття економічного механізму управління лізинговою діяльністю пропонується визначати як сукупність засобів впливу, що використовуються в управлінні лізинговою угодою або як комплекс важелів, що використовуються при реалізації лізингової угоди кожним із учасників лізингового відношення. У конкретнішому вигляді визначення цього поняття можна сформулювати так: економічний механізм управління лізинговою діяльністю – це сукупність мотивів ділової активності лізингоодержувача, лізингодавця, продавця предмета лізингу і фінансуючого угоду банку, які визначають як можливість, так і ефективність лізингової угоди.

При цьому окремо автором формулюються такі принципи забезпечення реалізації економічного механізму управління лізинговою діяльністю ТОВ «Вітрайт» на основі взаємодії всіх учасників лізингових відносин:

- відповідність цілей та завдань кожного з учасників лізингових відносин;
- орієнтація на певні засоби використання методів управління лізинговими угодами;

- облік певної повноти (системності) і збалансованості засобів впливу кожного з учасників лізингових відносин один на одного та на предмет лізингу;
- проведення адекватної оцінки кожним з учасників лізингових відносин

ризикових факторів навколишнього середовища, що впливають на лізингову угоду.

Розглянемо побудову моделі, метою якої буде виявлення умов лізингової угоди, максимально взаємовигідною для обох сторін – лізингоодержувача – ТОВ «Вітрайт», та потенційного лізингодавця.

Дана модель являє собою систему з 2-х нерівностей, кожна з яких визначає область фінансових інтересів лізингоодержувача та лізингодавця; перетин областей – баланс інтересів.

Оцінка ефективності лізингової угоди, з погляду лізингоодержувача $L_{\Delta t}$, буде проводитися шляхом розрахунку платежу лізингоодержувача на відрізок часу в рамках терміну дії договору лізингу $\Delta t = |t_i, t_{i+1}|$, де t – повний термін передбачуваної експлуатації обладнання. Лізинговий платіж включає три складові: змінний лізинговий платіж ($v\%$ від невідшкодованої вартості); постійний лізинговий платіж ($k\%$ від суми відшкодування, що виплачується); відшкодування вартості устаткування. Таким чином, розрахунок суми лізингового платежу зводиться до виразу:

$$L_{\Delta t} = \frac{\Delta t k s}{s} + \frac{\Delta t v}{C - t c / s} + \frac{\Delta t c}{s}; \quad (3.12)$$

де C - вартість обладнання, що передається в лізинг;

s – термін дії лізингової угоди.

Чистий прибуток лізингоодержувача $\Pi_{ЛО}$, з урахуванням доходів за депозитом та податків, обчислюється за формулою:

$$\Pi_{ЛО} = \left\{ 1 - n \left[\Pi_0 - \frac{c}{s} (1 + k) - v \left(c - \frac{c}{s} t_i \right) \right] + (1 - \delta) q g \right\} \Delta t; \quad (3.13)$$

де g - Дохід у вигляді відсотків по депозиту;

q – ставка банківського відсотка за депозитом на рік;

δ – податкова ставка з доходу по депозиту.

Чистий дохід лізингоодержувача s за період дії угоди становитиме:

$$\Pi'_l = \sum_{i=1}^s \frac{\Pi_i}{(1+r)^{t_i}}; \quad (3.14)$$

де r – норма дисконту.

Оцінка ефективності лізингової угоди, з погляду лізингодавця, визначається в такий спосіб. В даному випадку лізингові платежі $L_{\Delta t}$ будуть виручкою лізингодавця на відрізку часу Δt . Сума податку на виручку, що сплачується, складе $pL_{\Delta t}$ (прийємо p за сукупну ставку податків на виручку лізингодавця). Сума податку на майно, що сплачується, є добутком податкової ставки m та залишкової вартості обладнання: $m \cdot \left(c - t_i \frac{c}{s} \right)$. Сума амортизації $\Delta t \frac{c}{s}$, сума процентів, що сплачуються за кредитом $r\Delta t \left(c - t_i \frac{c}{s} \right)$.

Враховуючи отримане раніше значення $L_{\Delta t}$, чистий прибуток лізингодавця $\Pi_{ЛОi}$ обчислюється за формулою:

$$\Pi_{ЛОi} = \Delta t(1-p) \cdot \left[(1-p)k - \frac{c}{s}p + (v - m - p) \left(c - \frac{c}{s}t_i \right) \right]; \quad (3.15)$$

Таким чином, протягом усього терміну лізингової угоди діяльність лізингодавця буде прибутковою, якщо для будь-якого $t_i \in [0; s]$ справедливо:

$$(1-p)k - \frac{c}{s}p + (v - m - p) \left(c - \frac{c}{s}t_i \right) > 0$$

Діяльність прибуткова вже за $t_0 = 0$, тобто

$$(1-p)k - \frac{c}{s}p + (v - m - p) \cdot c > 0$$

Тоді можна уявити виявлену залежність між k (постійними) та v (змінними) лізинговими платежами у вигляді:

$$k > \frac{c}{1-p} \left(\frac{p}{s} + m + p \right) - \frac{vc}{1-p}; \quad (3.16)$$

Нерівність (3.16) відбиває ефективність лізингової угоди для лізингодавця. Нерівність, що відображає ефективність угоди для лізингоодержувача, шляхом перетворення виразів (3.13) і (3.14) набуває вигляду:

$$k > \frac{s}{c} \left(\frac{A}{(n-1)\Sigma_1} + p_0 - \frac{c}{s} - \frac{1-\delta}{1-n} qg - \frac{v\Sigma_2}{\Sigma_1} \right), \quad (3.17)$$

$$\text{де } \Sigma_1 = \sum_{i=0}^1 \frac{\Delta t}{(1+r)^{t_i}}, \quad \Sigma_2 = \sum_{i=0}^1 \frac{\Delta t \left(c - \frac{c}{s}t_i \right)}{(1+r)^{t_i}},$$

Взаємовигідні умови лізингової угоди є рішенням системи нерівностей (3.16) та (3.17), які можна привести до найпростішої лінійної форми:

$$\begin{cases} k > a_1 - b_1 v \\ k > a_2 - b_2 v \end{cases}, \quad (3.18)$$

де a_1, a_2, b_1, b_2 не залежать від k і v ; $b_1, b_2 > 0$; $k, v > 0$

Область взаємовигідних умов лізингової угоди для лізингодавця та лізингоодержувача графічно представлено на рис 3.5.

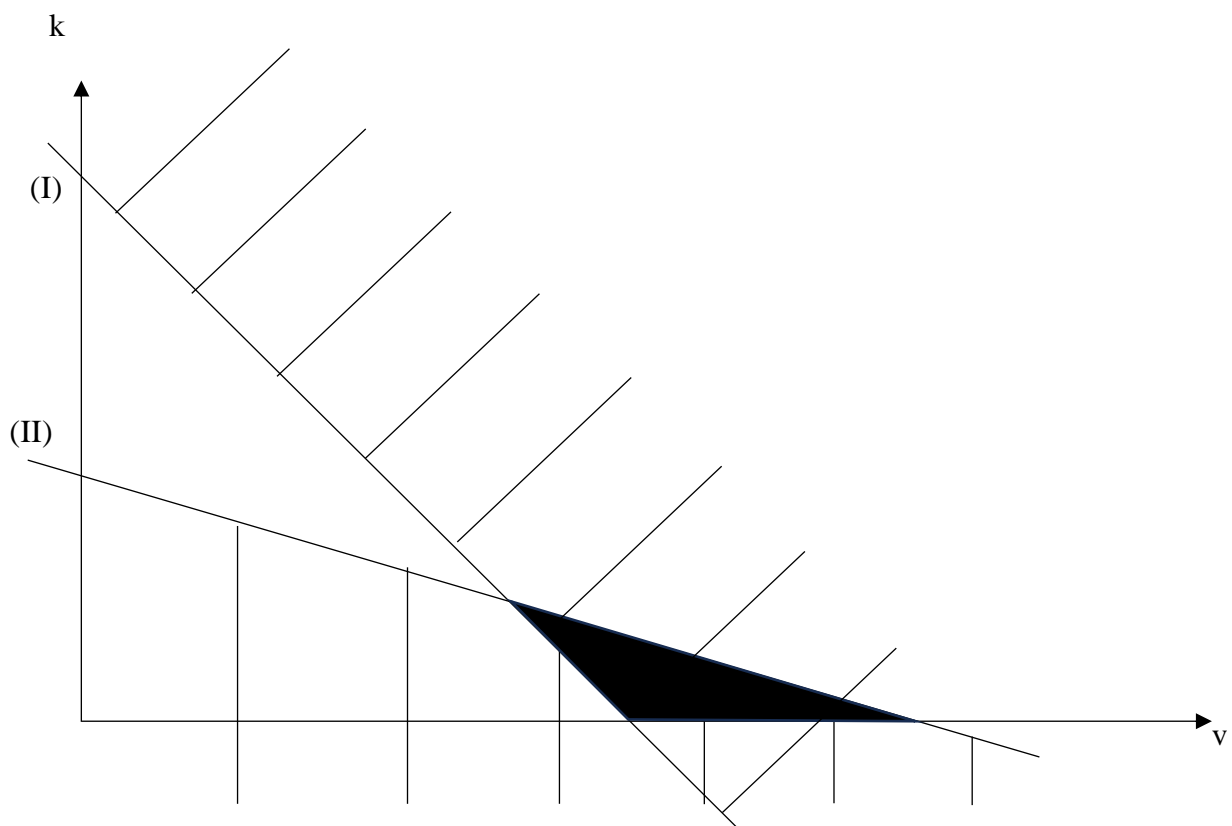

Рис.3.5. Область взаємовигідних умов лізингової угоди для лізингодавця та лізингоодержувача

Графічно область балансу інтересів лізингодавця і лізингоодержувача є заштрихованою фігурою між прямими $k = a_1 - b_1 v$, $k = a_2 - b_2 v$ та віссю абсцис (v).

Такі системи нерівностей можна застосовувати для кожної групи договорів, які знаходяться на розгляді у підприємства. Описана модель дозволяє визначати не тільки найбільш вигідні умови угоди для лізингоодержувача, а й

оптимальне відношення параметрів для лізингодавця, що загалом збільшує конкурентоспроможність лізингових операцій.

Висновки до розділу 3

Таким чином на основі застосовуваних в аналізі формалізованих та неформалізованих методів багатокритеріального вибору (з використанням репрезентативних методів статистики нечислової природи) існує можливість отримання найбільш оптимальних параметрів процесу лізингової діяльності для всіх суб'єктів лізингових відносин. Розроблена математична модель дозволяє вирішувати завдання узгодження економічних інтересів лізингодержувача та лізингодавця, що зрештою допоможе віднайти найоптимальніший баланс та забезпечити ефективне проведення лізингових операцій.

Механізм управління лізингом на підприємстві повинен врахувати якомога більшу кількість факторів, ризиків і резервів підвищення ефективності використання лізингу на підприємстві; визначати принципи, цілі і завдання управління лізинговою угодою на кожному етапі і рівні управління; містити методи і інструменти управління лізингом, що в сукупності дозволить забезпечити ефективність участі підприємства в лізинговій угоді. Чітка визначеність напрямку дій допоможе всім учасникам лізингового процесу правильно оцінити існуючу на ринку ситуацію та прийняти правильне рішення стосовно необхідності та доречності застосування лізингових операцій.

Отже, організація якісного механізму управління лізинговою діяльністю на підприємстві ТОВ «Вітрайт» та ретельний облік впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища дозволить підвищити ефективність інвестування за допомогою лізингу. В свою чергу, оскільки лізинг є простою сконцентрованою формою фінансування, яка сприяє заповненню існуючого вакууму нестачі інвестицій, то він здатний значно поживити процес відновлення виробництва та зміцнити положення економіки України в структурі світової спільноти.

ВИСНОВКИ

Проблема фінансування відтворювальних процесів капітальної бази економіки нашої країни набуває в сучасних умовах принципово нове, стратегічне значення. Процес оновлення парку обладнання потребує значного обсягу ресурсів, а також запровадження механізмів, що сприяють активізації інвестиційної діяльності. Специфіка лізингу полягає в тому, що він використовується передусім як форма фінансування інвестицій, застосування якої сприяє збільшенню економічного потенціалу як на рівні суб'єктів господарської діяльності, і на макрорівні. Складність і новизна цього інструменту національної господарської системи вимагає створення передумов затребуваності цього виду економічної діяльності. Для цього має бути сформовано інституційне середовище, в якому можливе ефективне функціонування та розвиток лізингу на основі побудови системи управління економічним механізмом лізингових операцій.

За темою кваліфікаційної роботи було досліджено особливості управління лізинговими операціями. Відповідно до поставленої мети у роботі вирішено такі завдання: досліджено економічну сутність лізингу, його роль та види; розглянуто процес управління лізинговими операціями; проведено аналіз господарської діяльності досліджуваного підприємства ТОВ «Вітрайт» та оцінено ефективність лізингових операцій ТОВ «Вітрайт»; розглянуто методологічні підходи підвищення ефективності управління лізинговими операціями; розроблено напрями удосконалення управління лізинговими операціями на підприємстві ТОВ «Вітрайт». Проведене в роботі дослідження особливостей управління лізинговими операціями дозволяє сформулювати низку висновків.

В процесі роботи встановлено, що лізинг є специфічною формою фінансування капітальних вкладень. На сьогоднішній день не існує єдиного розуміння сутності, змісту та функцій економічного лізингу в системі економічних відносин суб'єктів господарювання. Це пов'язано зі складністю і динамічністю лізингових відносин і різноманіттям підходів до їх дослідження та

розуміння.

Лізинг є привабливою альтернативою звичному банківському кредитуванню, а також використанню власних фінансових ресурсів, яких часто буває недостатньо. Лізинг є особливим договором, у якому комбінуються елементи оренди та кредитної угоди. Це, по суті, інвестиція в основний капітал, що відбувається на поворотній основі. З іншого боку, лізинг відрізняється від традиційної позички тим, що він надається лізингодавцем лізингоодержувачу у вигляді користування майном. Лізинг, на відміну від оренди, передбачає комерційні тристоронні відносини між постачальником майна, лізингоодержувачем та лізингодавцем. Лізинг дуже важливий для реального сектора економіки, оскільки він сприяє оновленню дорогих основних фондів, а також для фінансового ринку, оскільки стимулює довгострокове кредитування.

В другому розділі було проведено комплексний аналіз господарської діяльності та лізингових операцій ТОВ «Вітрайт». За результатами проведеного аналізу, можна зробити висновки про високу професійну кваліфікацію менеджменту підприємства та ефективне використання майна організації. Висока якість управління активами підприємства зумовлює добрий фінансовий стан підприємства та позитивну динаміку в зростанні прибутку. Водночас зростання кредиторської заборгованості, починаючи з 2020 року, має викликати стурбованість у керівників компанії та необхідність розробки та впровадження ефективних заходів щодо управління кредиторською заборгованістю.

Крім того, ще одним негативним явищем в діяльності підприємства є те, що основні засоби зношені на більше 50%, тому є застарілими і потребують оновлення, модернізації. Ефективним рішенням зазначеної проблеми може бути збільшення використання лізингу. Цінність та актуальність лізингу для ТОВ «Вітрайт» визначаються тим, що він здатний стимулювати підвищення ділової активності підприємства, залучити фінансування до основних фондів, покращити рівень платоспроможності, підвищити конкурентоспроможність та забезпечити економію власних фінансових ресурсів, направляючи їх замість цього в операційну діяльність. Однак його ефективність знижують прояв слабких

сторін та негативний вплив ризиків. Їх можна усунути чи мінімізувати шляхом тісної взаємодії учасників ринку лізингу та державних структур.

Організація якісного механізму управління лізинговою діяльністю на підприємстві ТОВ «Вітрайт» та ретельний облік впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища дозволить підвищити ефективність інвестування за допомогою лізингу. З метою удосконалення управління лізинговими операціями на підприємстві було розроблено та запропоновано застосування інноваційної методики розрахунку лізингових платежів. Використання даної методики дозволить ТОВ «Вітрайт» вчасно позбавлятися морально застарілих предметів лізингової угоди.

В процесі дослідження було встановлено, що в сучасних умовах господарювання удосконалення управління лізинговими операціями та діяльністю в цілому має відбуватися на основі взаємодії всіх учасників лізингових відносин. За результатами дослідження було розроблено математичну модель, яка дозволяє вирішувати завдання узгодження економічних інтересів лізингоодержувача та лізингодавця, що зрештою допоможе віднайти найоптимальніший баланс та забезпечити ефективне проведення лізингових операцій.

Таким чином ТОВ «Вітрайт» має можливість придбати обладнання без початкових фінансових витрат. Можливості лізингу допоможуть керівництву ТОВ «Вітрайт» ефективно розміщувати кошти, наростити кількість основних фондів та своєчасно оновлювати їх, а також створити сприятливі передумови для збільшення швидкості оборотності капіталу. В свою чергу, покращення конкурентоспроможності підприємств за рахунок цього, здатне значно пожвавити процес відновлення виробництва та зміцнити положення економіки України в структурі світової спільноти.

Проведене дослідження не претендує на завершеність, однак може мати теоретичну та практичну цінність щодо виявлення проблемних напрямків, які у подальших наукових дослідженнях можуть знайти методологічне вирішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Потриваєва Н. В. Історичні аспекти зарубіжного досвіду розвитку лізингових відносин / Н. В. Потриваєва, І. В. Агеєнко // Modern economics. 2017. № 2. С. 55-59.
2. Закон України «Про лізинг» Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v_104800-98#Text
3. Лісовська Н.В. Фінансово-економічна сутність лізингової діяльності / Н.В. Лісовська // Вісник КНТЕУ. – 2010. – № 1. – С. 92-101
4. Ігнатюк Ю. О. Правова природа договору лізингу та його особливості / Ю. О. Ігнатюк // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2021. Вип. 64. С. 118-122.
5. Разумова Г. В. Лізингова діяльність: проблеми та перспективи розвитку / Г. В. Разумова, О. В. Оскома, В. В. Волощук // Бізнес Інформ. 2021 № 7 С. 202-207.
6. Бондаренко В.М., Бондаренко Л.М. Економічний зміст лізингу та його види. Збірник наукових праць ВНАУ, №2 (64), 2012.
7. Галецька, Т.І. Лізинг в Україні: історичний аспект виникнення та становлення. Наукові записки НУ “Острозька академія”, Серія “Економіка”, 2011. – с. 390-397
8. Брус С. І. Розвиток ринку лізингових послуг в Україні // Фінанси України. - 2008 . – № 11. – С. 75-85.
9. Петрашевська А. Д. Порівняльна характеристика економічної сутності лізингу та оренди / А. Д. Петрашевська, А. С. Процей, І. В. Яцкевич // Причорноморські економічні студії. 2019. Вип. 40. С. 207-210.
10. Луців Б.Л. Лізинг і факторинг як альтернативне джерело кредитування та інструмент збуту: Навч. посіб. К.: ІСДО, 2016. 72 с

11. Васильчишин О. Лізинг в Україні: минуле і перспективи / О. Васильчишин, О. Тулай // Світ фінансів. – 2006. Вип. 3 (8), – С. 128-141
12. Левченко О. А. Теоретичні підходи до визначення сутності та функцій лізингу / О. А. Левченко // Бізнес Інформ. 2017. № 3. С. 33-40.
13. Кузнецова А. Я. Методичні підходи до класифікації лізингу / А. Я. Кузнецова, О. А. Левченко // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2017. Вип. 1. С. 19-26.
14. Кишакевич Б. Ю. Лізинг в епоху цифрової економіки: перспективи та напрями розвитку / Б. Ю. Кишакевич, О. О. Мігулка // Економічний простір. 2019. № 141. С. 183-194.
15. Бурковська А. В. Стан і перспективи українського ринку лізингу в умовах технічного прогресу / А. В. Бурковська, В. Ю. Паламарчук // Науковий вісник ІваноФранківського національного технічного університету нафти і газу. Серія : Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості. 2020. № 1. С. 133-142.
16. Коваленко Н. Тенденції розвитку лізингу: світовий досвід і реалії в Україні / Н. Коваленко, Ю. Човнюк // Банківська справа, 2019. № 6. С. 29-32.
17. Волкова М. В., Кунченко О. В. Удосконалення обліку лізингових операцій на підприємствах України. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/67475.doc.html
18. Потапова Н. О. Організаційно-економічні аспекти лізингових операцій з точки зору обліку та аналізу. Бізнес Інформ. 2015. № 10. С. 69-73.
19. Матковський П. Є. Теоретичні основи моделі обліку лізингових операцій. Інноваційна економіка. 2015. № 4. С. 279-282.
20. Коваленко А. Д. Особливості інформаційного забезпечення обліку лізингових операцій в сучасних умовах господарювання. Фінанси, облік і аудит. 2011. Вип. 18. С. 311-320.
21. Харченко С. А. Методичні основи розрахунків із лізингових платежів // Актуальні проблеми економіки. — 2009. — № 4(94). — С. 188—197.
22. Основна інформація про ТОВ «Вітрайт». [Електронний ресурс]. —

Режим доступу: <https://clarity-project.info/edr/32868640>

23. Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К. Каравела, 2011. – 416 с.

24. Гринчуцький Валерій Іванович. Економіка підприємства: навч. Карпетян, Б.В. Погріщук. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 304 с. посібник / В.І. Гринчуцький, Е.Т.

25. Економіка і підприємництво, менеджмент / С. М. Рогач, Т. А. Гуцул, В. А. Ткачук та ін. Київ: Видавничий центр НУБіП України, 2015. 726 с.

26. Бойчик І.М., Харів П.С., Хопчан М.І., Піча Ю.В. Економіка підприємства: Навч. посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації – К.: "Каравела"; Львів: "Новий світ - 2000", 2016. – 298 с.

27. Балановська Т. І., Гоголя О. П., Троян А. В. Основи менеджменту, маркетингу та підприємництва : навчальний посібник. Київ: ЦП «Компринт», 2018. 533 с.

28. Основи підприємництва, менеджменту та маркетингу: курс лекцій. Бережани: ВП НУБіП України «БАТІ». 2021. 185 с.

29. Довбенко В'ячеслав Іванович. Потенціал і розвиток підприємства: навчальний посібник / В. І. Довбенко, В. М. Мельник. - Львів : Львівська політехніка, 2010. - 232 с.

30. Москалюк Г.О. Система внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості: напрями удосконалення і розвитку // Ефективна економіка. – 2013. – №. 4.

31. Томчук О.Ф. Аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю підприємства // Науковий вісник ЛНУВМБТ ім. С.З. Гжицького. 2016. Т. 18, вип. 2. С. 160-164.

32. Бородій І. Необхідність лізингових відносин для розвитку національної економіки / І. Бородій // Регіональна економіка. – 2005. – № 2. – С. 295–302.

33. Нетудихата К.Л. Аналіз динаміки розвитку лізингу в Україні. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і

менеджмент. 2015. Вип. 12. С. 210-214.

34. Кулиняк І.Я. Тенденції та перспективи розвитку ринку фінансового лізингу в Україні. Вісник соціально-економічних досліджень. 2019. № 1 (69). С. 48-57.

35. Дученко М.М. Стан та перспективи розвитку лізингової галузі в Україні. Ефективна економіка. 2019. №1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2019/55.pdf.

36. Ментух Н. Виникнення, вдосконалення та правове регулювання лізингових відносин в Україні // Юридична Україна, 2005. – №10. – С. 51 – 54

37. Борисюк І.О., Цибульська А.С. Аналіз сучасного стану ринку лізингових послуг в Україні. Інфраструктура ринку: Електронний науковопрактичний журнал. 2018. Вип. 15. С. 153-160.

38. Дудчик О. Ю. Удосконалення державного регулювання лізингових операцій : фінансові та правові аспекти відносин / О. Ю. Дудчик, В. К. Антошкіна // Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії. (Сер. “Економічні науки”), 2005. – С. 113–119

39. Погорелова Н.П. Проблеми розвитку лізингу в Україні / Н.П. Погорелова // Держава та Регіони. Серія: Економіка та підприємництво. — 2007. — №3. — С.189—191.

40. Черевко Г.В., Калитка Г.Б. Лізинг: реалії, проблеми, перспективи // Фінанси України. — 2009. — №2. – С. 19

41. Гнезділова О. М. Вдосконалення обліку лізингових платежів. Сучасні питання економіки і права. 2011. Вип. 1. С. 64-69.

43. Навчальний посібник Снігір Л.Я. Посібник з лізингу: навч. посіб. / Л.Я. Снігір, Д.О. Богодухов, С.П. Кисіль та ін. - К.: ТОВ «Поліграф плюс», 2009. - 388 с

44. Шевченко К. Методи розрахунку лізингових платежів / Костянтин Шевченко // Лізинг в Україні. — 2005. — № 4. — С. 11—14

45. Гаврилюк В.М. Аналіз методик оцінки ефективності лізингових

операцій. Ефективна економіка. 2015. № 6.

46. Купалова Г.І. Лізинг в Україні: статистико-економічний аналіз, прогноз, шляхи подальшого розвитку: монографія / Г.І. Купалова, Ю.С. Гринчук. — К.: Знання, 2007. — 237 с.

47. Грідіна Г. Фінансовий лізинг: проблеми та перспективи розвитку в Україні. Траекторія Науки = Path of Science. 2017. № 9. С. 2019-3025.

48. Вінічук М. В. Обліково-аналітичне забезпечення лізингових операцій у контексті зміцнення економічної безпеки підприємства. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія економічна. - 2017. Вип. 2. С. 151-162.

49. Кафка С. М. Облік лізингових операцій у лізингоодержувача. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2017. Вип. 1-2. С. 351-363.

50. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність: Навч. посіб. — К.: ЦУЛ, 2014. — 376 с.

51. Онищук Я.В. Розвиток лізингу в Україні// Фінанси України. – 2019. – №7. – С.106.

52. Матковський П. Є. Теоретичні основи моделі обліку лізингових операцій. Інноваційна економіка. 2015. № 4. С. 279-282.

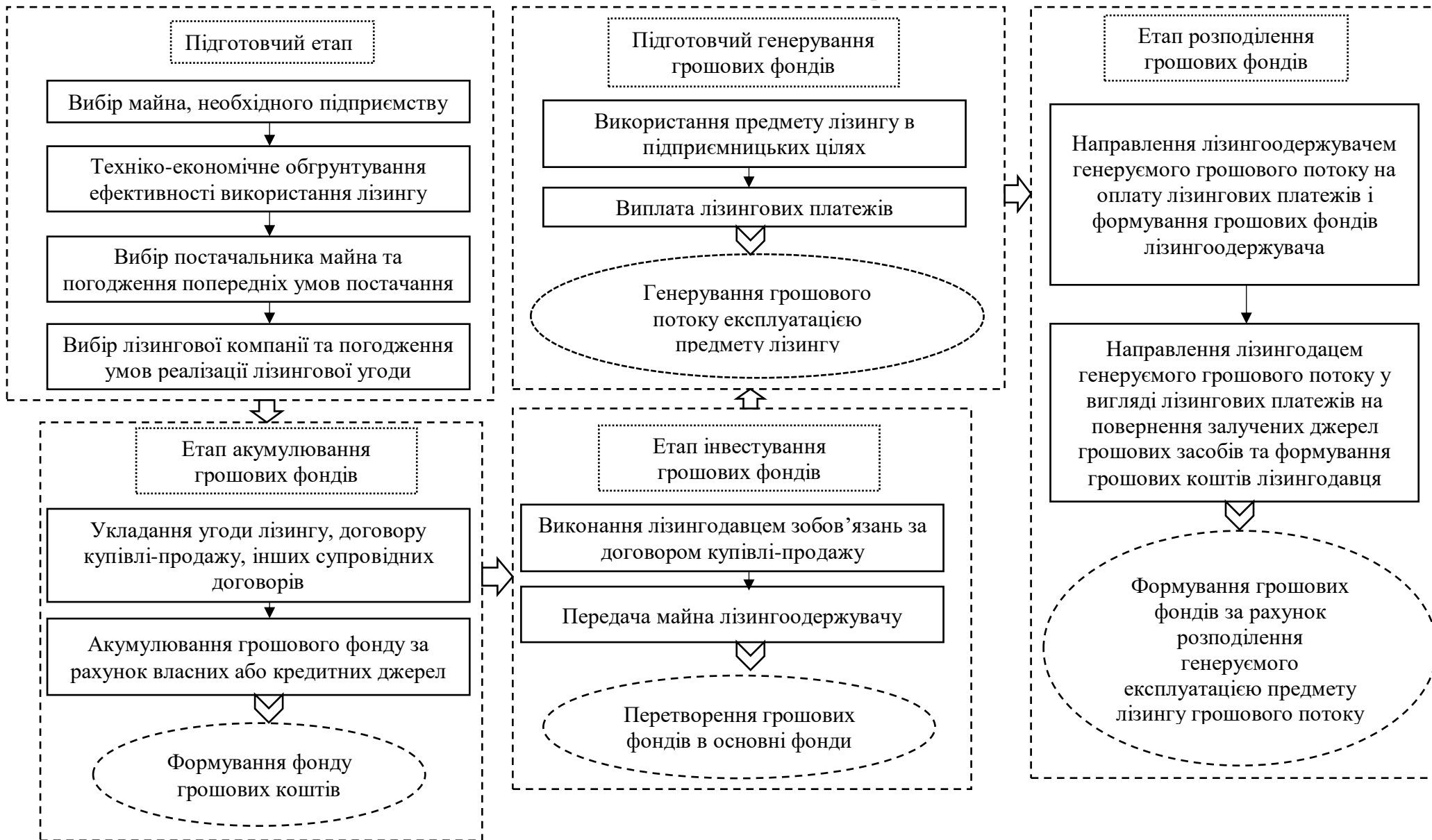
53. Краковська А., Вишневський І., Педос Н. Лізингова галузь в Україні: тенденції та рекомендації щодо зростання / Проект USAID «Трансформація фінансового сектору». 2018 р.36 с.

54. Внукова Н.М. Оцінка можливостей розвитку фінансового лізингу в Україні / Н.М. Внукова, О.С. Бадзим, В.А. Череватенко // Актуальні проблеми економіки. — 2005. — No 9. — С. 49—57.

55. Мухін П. О. Лізингові компанії на ринку капіталів : проблемні аспекти. Вісник соціально-економічних досліджень. 2015. Вип. 2 (57). С. 266–272

Загальна схема лізингового процесу

Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТОВ «Вітрайт» за 2019-2021 роки

АКТИВ	Код рядка	2019	2020	2021
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	8 159	8 394	8 585
первісна вартість	1001	13 301	14 486	15 661
накопичена амортизація	1002	-5 143	-6 092	-7 075
Незавершені капітальні інвестиції	1005	569		
Основні засоби	1010	12 044	14 617	16 291
первісна вартість	1011	27 184	31 750	34 575
знос	1012	-15 140	-17 133	-18 284
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0		
інші фінансові інвестиції	1035	171	171	110
Відстрочені податкові активи	1045	402	359	140
Інші необоротні активи	1090	1 137	1 251	1 568
Усього за розділом I	1095	22 483	24 792	26 695
II. Оборотні активи				
Товарно-матеріальні запаси	1100	66	51	38
виробничі запаси	1101	51	46	37
товари	1104	15	5	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	720	665	873
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	70	88	150
з бюджетом	1135	54	72	74
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	4	2	5
Грошові кошти та їх еквіваленти	1165	898	1 219	1 708
Витрати майбутніх періодів	1170	98	124	195
Усього за розділом II	1195	1 910	2 221	3 045
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	1	0	72
БАЛАНС	1300	24 394	27 013	29 812

Продовження додатку Б

ПАСИВ	Код рядка	0	2	2
I. Власний капітал		0	0	0
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	21	21	21
Додатковий капітал	1410	258	258	258
Резервний капітал	1415	133	133	133
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	13 618	11 018	12 053
Вилучений капітал	1430	-370		
Усього за розділом I	1495	13 660	11 430	12 465
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення		0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	23	27	24
Довгострокові кредити банків	1510		3 871	6 934
Інші довгострокові зобов'язання	1515	2 274	2 934	3 682
Довгострокові забезпечення	1520	214	180	315
у тому числі з виплат персоналу	1521	5		
Усього за розділом II	1595	2 511	7 012	10 955
III. Поточні зобов'язання і забезпечення		0	0	0
Короткострокові кредити банків	1600	0	140	60
товари, роботи, послуги	1615	1 147	1 442	1 946
розрахунками з бюджетом	1620	942	1 033	1 124
у тому числі з податку на прибуток	1621	617	654	660
розрахунками з оплати праці	1630	7	10	12
одержаними авансами	1635	693	745	852
розрахунками з учасниками	1640	3 484	3 097	
Поточні забезпечення	1660	104	96	183
Доходи майбутніх періодів	1665	651	728	788
Інші поточні зобов'язання	1690	1 196	1 281	1 426
Усього за розділом III	1695	8 223	8 572	6 392
БАЛАНС	1900	24 394	27 013	29 812

Звіт про фінансові результати ТОВ «Вітрайт» за 2018-2020 роки

Фінансові результати

Стаття	Код рядка	2019	2020	2021
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	22 246	25 001	28 559
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	7 725	8 468	9 646
Валовий: прибуток	2090	14 520	16 533	18 913
Інші операційні доходи	2120	144	201	217
Адміністративні витрати	2130	-1 411	-1 676	-1 865
Витрати на збут	2150	-1 956	-1 967	-2 362
Інші операційні витрати	2180	-618	-85	-116
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	10 679	13 006	14 786
Інші фінансові доходи	2220	360	80	49
Інші доходи	2240	2	49	236
Фінансові витрати	2250	-342	-428	-967
Інші витрати	2270	-71	-94	-166
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	10 628	12 613	13 938
Витрати з податку на прибуток	2300	-1 667	-2 244	-2 671
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	8 961	10 370	11 267

Елементи операційних витрат

Стаття	Код рядка	2019	2020	2021
1	2		5	4
Матеріальні затрати	2500	111	161	72
Витрати на оплату праці	2505	1 414	1 705	2 021
Відрахування на соціальні заходи	2510	243	312	391
Амортизація	2515	3 150	3 966	4 410
Інші операційні витрати	2520	6 792	6 051	7 097
Всього	2550	11 711	12 196	13 990